

Beweegcrisis en beweegkansen

Voorwoord

In 2022 is, op initiatief van het ministerie van VWS, de Beweegalliantie gestart. Ik was en ben nog steeds vereerd dat ik gevraagd ben om voorzitter te zijn van deze nieuwe beweging die hard nodig is. Als voormalig directeur van Gezondheidscentra in Nijkerk heb ik met eigen ogen gezien dat veel te veel mensen niet genoeg bewegen. Dit is schadelijk voor hen persoonlijk en ook voor Nederlandse samenleving als geheel. En de trend is negatief. Het percentage van de bevolking dat de beweegrichtlijnen haalt, is sinds en door Corona gedaald.

Het is dan ook ontzettend noodzakelijk dat we als Nederlandse samenleving meer gaan bewegen, overal en op alle momenten van de dag. Het goede nieuws is dat dat goed haalbaar is als we daar gerichte aandacht voor hebben. Natuurlijk de inwoners zelf maar vooral ook organisaties zoals scholen, werkgevers, huisartsen, bedrijven, overheden en verenigingen.

In het afgelopen jaar is er hard gewerkt aan de basis van de Beweegalliantie. Ruim 400 organisaties werken in verschillende groepen aan aanpakken en oplossingen om te komen tot meer bewegen in verschillende domeinen. Deze energie motiveert mij enorm om volgende stappen te gaan zetten. Er is namelijk nog veel meer nodig. Het halen van onze missie: "75% van de bevolking voldoet in 2040 aan de beweegrichtlijnen" vraagt om langjarige en intensieve inzet.

Dit jaaroverzicht duidt in de eerste plaats nogmaals de urgentie en het belang. Hoe erg is het met de beweegcrisis en welke trends zien we daarin? Wat levert meer bewegen op voor de gezondheid? Daarna worden aanpakken en oplossingen gepresenteerd waar we in 2023 aan hebben gewerkt. Sommige al heel concreet, sommige nog in de beginfase. We sluiten het jaaroverzicht af met een wenkend perspectief. Wat verwachten we van het lopende jaar en de jaren daarna? En wat is het handelingsperspectief voor iedereen die een steentje of een steen wil bijdragen?

Ik wens jullie veel leesplezier en vooral ook inspiratie toe. Op naar een beweegrijk Nederland!

Carl Verheijen
Voorzitter Beweegalliantie

Inhoudsopgave

Voorwoord3

Inhoudsopgave4

1. Beweegcrisis in cijfers: positieve effecten van bewegen op een gezonde, sociale en duurzame samenleving 7

Invloed van bewegen op een gezonde samenleving 8

Beweegrichtlijnen 8

Mentale gezondheid 9

Fysieke gezondheid 9

Risicogedrag 10

Beweeginitiatieven 10

Invloed van bewegen op een sociale samenleving 13

Invloed van bewegen op een duurzame samenleving 13

Uitdaging: meer bewegen in een leefsysteem die uitnodigt tot minder bewegen 14

Uitdaging: meer bewegen in een zittende maatschappij 14

2. De Beweegalliantie – strategie & aanpak 15

Strategie en Positionering 16

Het verschil maken op maatschappelijk niveau 16

Alliantiedeelnemers en impactpijlers 17

Wat maakt de Beweegalliantie uniek? 18

Aangesloten partijen 18

3. Domeinen en cirkels 19

Domein 1. Onderwijs 21

Domein 2. Zorg 24

Domein 3. Werk 26

Domein 4. Leefomgeving 28

Domein 5. Vrije tijd 32

4. Handelingsperspectieven voor ministeries 33

5. Vooruitblik 37

Vooruitblik: Meer bewegen als prioriteit!? Overal. Elke dag. 38

Bijlagen 41

Beweegalliantie Jaaroverzicht 2023

4

A large green rectangular area with a white wavy line graphic. The line starts from the left edge, rises to a peak, falls to a trough, and then rises again towards the right edge. The background is a solid teal-green color.

Beweegalliantie Jaaroverzicht 2023

5

1.

Beweegcrisis
in cijfers:
positieve effecten
van bewegen
op een gezonde,
sociale en duurzame
samenleving

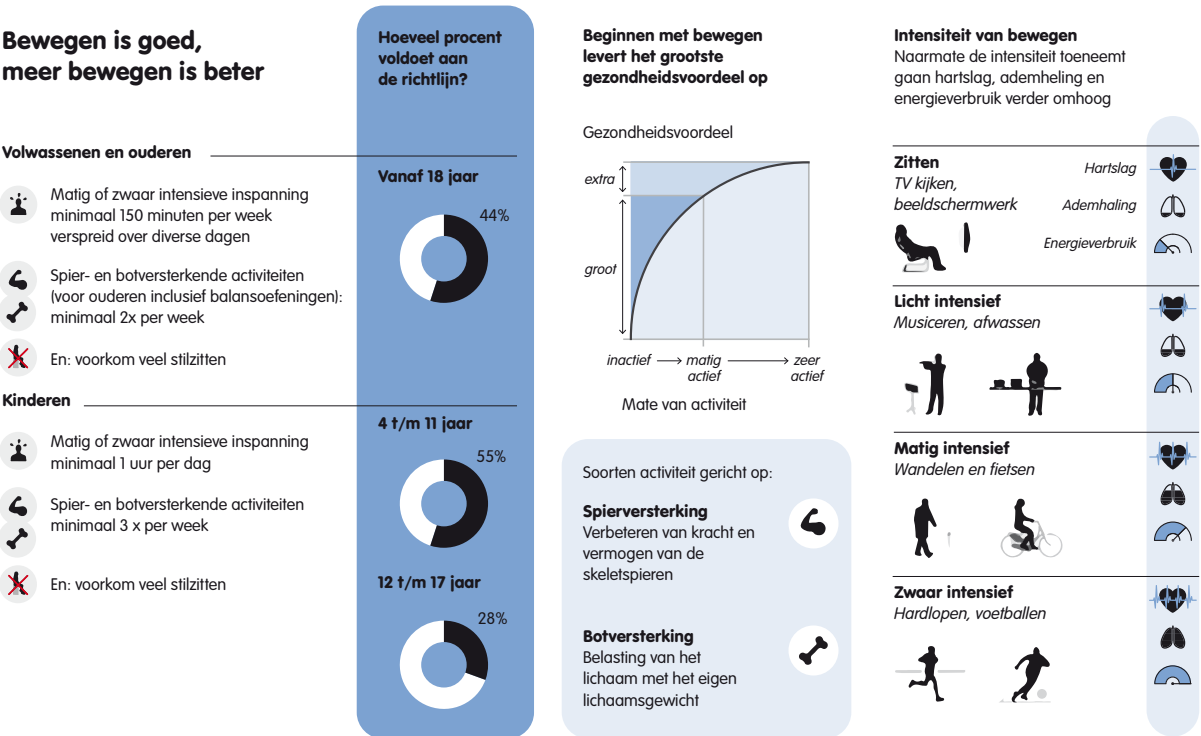
Invloed van bewegen op een gezonde samenleving

Dagelijks bewegen vormt een belangrijk fundament voor een gezonde samenleving, vanuit de bijdrage die het levert aan fysieke gezondheid, mentale veerkracht en interpersoonlijke verbondenheid. Een bredere blik op de rol van bewegen bij het ontwikkelen en in stand houden van een goede gezondheid is hierbij noodzakelijk. Het opnemen van beweging in een systemisch geheel van gezondheid bevorderende maatregelen draagt bij aan preventie van de zorgvraag en sluit aan bij de eerdere afspraken die gemaakt zijn in het Nationaal Preventieakkoord¹. Wanneer iedereen bewegen als vanzelfsprekend prioriteert en integreert op dagelijkse basis, leidt dit niet alleen tot tal van individuele gezondheidsvoordelen, maar draagt men ook collectief bij aan een samenleving waarin gezondheid centraal wordt gesteld. Door het verspreiden van de bewegingsboodschap via diverse leefsyste men (onderwijs, zorg, werk, leefomgeving en vrije tijd) kan deze integrale visie op gezondheid verder worden vormgegeven en in de praktijk worden gebracht.

Beweegrichtlijnen

Meer beweging op dagelijkse basis, zowel intensief als matig intensief, is cruciaal voor een goede kwaliteit van leven. Denk aan verlaging van het lichaamsgewicht, lagere bloeddrukwaarden, minder risico op hart- en vaatziekten en een stabielere bloedsuikerspiegel.

Figuur 1. Algemene beweegrichtlijnen kinderen en (jong) volwassenen

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezondheid-en-preventie/nationaal-preventieakkoord>

Mentale gezondheid

Meer bewegen laat een sterk positief effect zien op de mentale gezondheid, omdat het bijdraagt aan een afname in angstige- en depressieve gevoelens én een toename in zelfvertrouwen^{2,3}. Ook is bekend dat ondanks het hebben van een mentale aandoening, het verhogen van de mentale gezondheid door meer bewegen goed mogelijk is.⁴ Bewegen speelt dus een belangrijke rol bij preventie van mentale klachten en het vergroten van veerkracht bij chronische mentale aandoeningen.

Wist je dat...

- Bewegen de mentale gezondheid en weerbaarheid vergroot
- Met bewegen nieuwe zenuwcellen worden aangemaakt, wat het geheugen verbetert
- Bewegen er op korte termijn voor zorgt dat je meer neurotransmitters en endorfine aanmaakt, waardoor je je beter voelt

Fysieke gezondheid

Een matig intensieve inspanning voor volwassenen boven de 18 jaar, gedurende zo'n 150 minuten per week, een paar keer per week spierkrachtige of balansversterkende activiteiten én het vermijden van langdurig stilzitten⁵, is de landelijke minimale richtlijn voor bewegen. Dit wordt onder alle leeftijdsgroepen bij lange na niet gehaald, maar met kleine, dagelijkse aanpassingen kan er al veel bereikt worden. Denk bijvoorbeeld aan wandelend of fietsend boodschappen doen en de auto laten staan, vaker de trap nemen in plaats van de lift, wandelend overleggen, meer beweegmomenten tijdens lesdagen en nieuwe activiteiten uitproberen. Onze ambitie is dat 75% van de mensen in Nederland in 2040 aan de beweegrichtlijnen voldoet. Op een manier die bij iemands leefomstandigheden en voorkeuren past.

² Biddle, S.J.H., Mutrie, N., & Gorely, T. (2015). Psychology of physical activity: determinants, well-being and interventions. New York: Routledge.

³ McGrane, B., Belton, S., Powell, D., & Issartel, J. (2017). The relationship between fundamental movement skill proficiency and physical self-confidence among adolescents.

⁴ Mammen, G & Faulkner, G 2013, 'Physical activity and the prevention of depression: A systematic review of prospective studies', American Journal of Preventive Medicine, vol. 45, no. 5, pp. 649–57.

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/07/07/beweegrichtlijnen>

Risicogedrag

Risicogedrag voor diverse chronische aandoeningen, waar mensen zelf invloed op kunnen uitoefenen, kan positief worden beïnvloed door meer bewegen. Roken, overgewicht, ongezonde voeding, alcoholmisbruik en fysieke inactiviteit zijn de voornaamste risico's die kunnen leiden tot diverse (onomkeerbare) aandoeningen⁶. Hieronder wordt per chronische aandoening het verband uitgelegd tussen meer bewegen en preventie van desbetreffende aandoening:

1. **Hart-en vaatziekten:** bewegen zorgt voor een verlaging van zowel de systolische als de diastolische bloeddruk. Daarnaast wordt bewegen in verband gebracht met een verbetering van het lipidenprofiel, oftewel een verkleining van het aantal vetten in het bloed⁷.
2. **Diabetes mellitus:** bewegen draagt sterk bij aan het verlagen van de insulineresistentie en het verbeteren van de glucoseopname⁸.
3. **Obesitas:** in combinatie met een dieetinterventie⁹ speelt bewegen een belangrijke rol bij gewichtsverlies.
4. **Kanker:** een levensstijl met veel bewegen geeft, in vergelijking met een sedentaire levensstijl, een 13% lager risico op borstkanker en een 16% lager risico op colonkanker. Voor longkanker geldt dat bewegen alleen in combinatie met niet roken leidt tot een verlaging van risico op deze ziekte tot wel 20%¹⁰.
5. **COPD:** het belang van bewegen als onderdeel van de behandeling van COPD is evident. Ondanks het feit dat patiënten met COPD relatief vaker fysiek inactief zijn vanwege de aandoening, kan het vergroten van de beweegcapaciteit wel degelijk zorgen voor gunstige effecten en de levenskwaliteit doen verbeteren¹¹.
6. **Overige aandoeningen:** voor veel aandoeningen geldt dat bewegen in een aantal gevallen bijdraagt aan het voorkomen van de aandoening, maar denk ook aan het bieden van symptoomverlichting, het helpen van de patiënt om beter met de aandoening om te leren gaan of het verbeteren van het cognitieve vermogen, zoals leren, complex denken en het geheugen¹². Bewegen stelt mensen in staat om langer ADL (algemene dagelijkse levensverrichtingen) -zelfstandig te zijn.

Beweeginitiatieven

Er bestaan al veel mooie initiatieven om doelgroepen vanuit diverse leeftijdsgroepen meer in beweging te krijgen. Denk aan projecten zoals beweegkriebels¹³ voor de allerjongsten, het refugeeteam¹⁴ voor vluchtelingen/statushouders, Sport4connect¹⁵ om jongeren die het moeilijk hebben thuis in contact te brengen met bewegen vanuit een verbindende

⁶ De Vries, M., & De Weijer, T. (2022). Handboek leefstijlgeneskunde : De basis voor iedere praktijk. Bohn staffeu van loghum

⁷ Eckel et al. (2013). 2013 AHA/ACC Guideline on Lifestyle Management to Reduce Cardiovascular Risk: A Report of the American College of Cardiology/American Heart Association Task Force on Practice Guideline

⁸ Colberg, S.R., et al. (2016). Physical Activity/Exercise and Diabetes: A Position Statement of the American Diabetes Association. Diabetes Care, 39, 2065–2079.

⁹ <https://www.voedingscentrum.nl/nl/gezond-eten-met-de-schijf-van-vijf.aspx>

¹⁰ Lugo, D., Pulido, A.L., Mihos, C.G., Issa, M., Cusnir, M., Horvath, S.A., Lin, J. & Santana, O. (2019). The effects of physical activity on cancer prevention, treatment, and prognosis: a review of the literature. Complementary therapies in medicine, 44, 9–13.

¹¹ McCarthy, B. (2015). Pulmonary rehabilitation for chronic obstructive pulmonary diseases. Cochrane Database Syst Rev. 2015;2; CD003793. PMID: 1705418

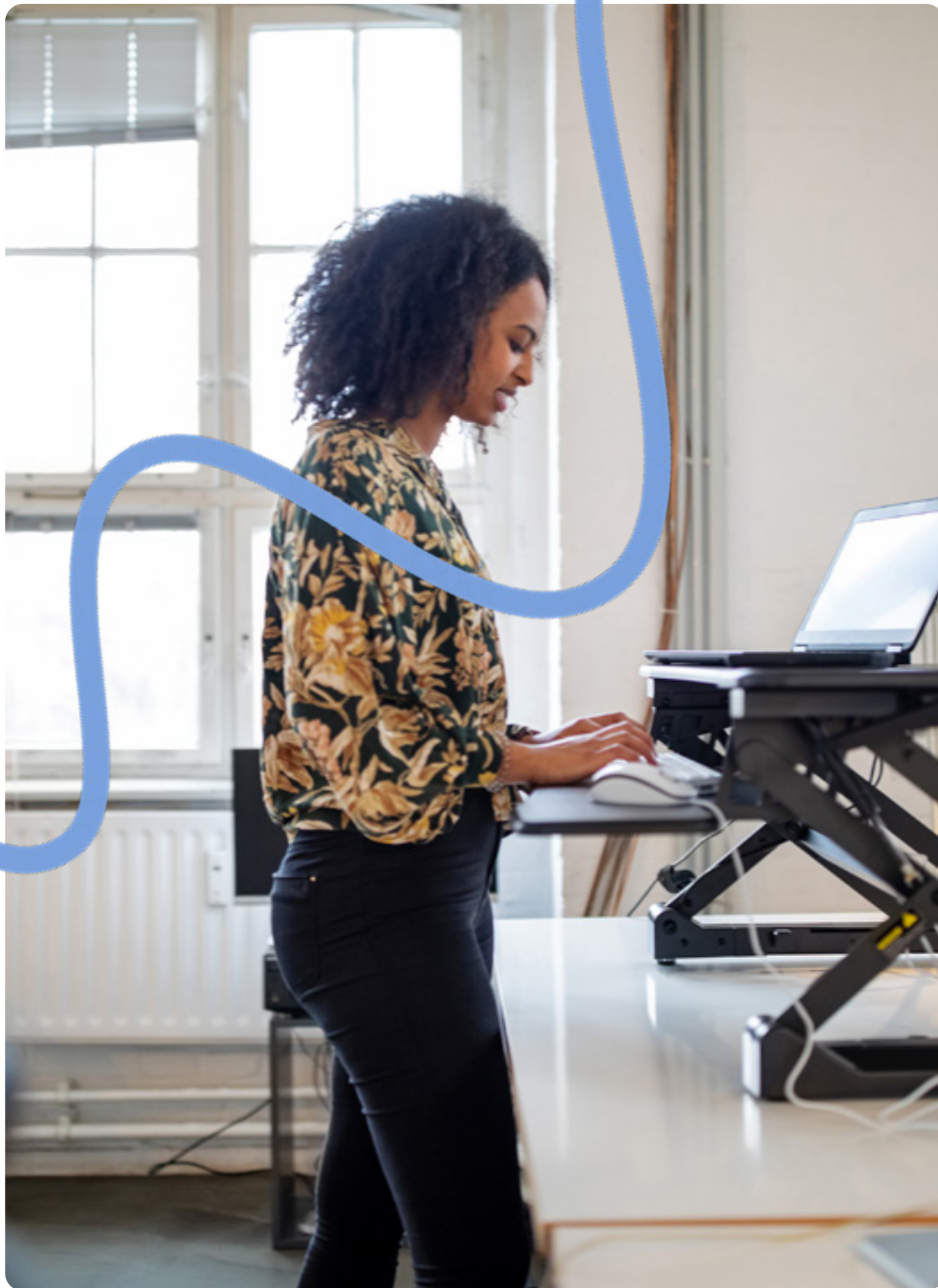
¹² Erickson, K., et al. (2019). Physical Activity, Cognition, and Brain Outcomes: A Review of the 2018 Physical Activity Guidelines. Med Sci Sports Exerc, 2019 Jun;51(6):1242-1251

¹³ <https://www.huisvoorbeweging.nl/gecombineerde-leefstijlinterventies-van-huis-voor-beweging/over-beweegkriebels/>

¹⁴ <https://refugeeteam.nl/>

¹⁵ <https://sport4connect.nl/2be/>

gemeenschapsgedachte en beweegtuinen¹⁶, waarin aangepaste looproutes, ontmoetingsplaatsen en beweegtoestellen voor senioren centraal staan.

Invloed van bewegen op een sociale samenleving

Meer samen bewegen heeft een katalyserende werking op het verbinden van gemeenschappen en het versterken van de sociale cohesie. Wanneer mensen met elkaar in contact komen via fysieke activiteiten, bijvoorbeeld door teamsporten of het participeren in diverse buitenactiviteiten, wordt een verbondenheid gecreëerd die verder gaat dan het stimuleren van enkel fysieke voordelen.

Gedeelde (beweeg)ervaringen zorgen ook voor een gevoel van vertrouwen, wederzijds support en kameraadschap en dragen op deze manier bij aan samenleving waarin onderlinge verbondenheid wordt versterkt.

“Ik kwam met 3x3 Unites in aanraking tijdens de Corona lockdown periode. Voor mij is het de reden geweest dat ik positiever en met meer energie deze tijd ben doorgekomen. Het zorgde ervoor dat ik niet meer de hele dag zat te gamen en van de bank af kwam en ik heb er goede vriendschappen aan overgehouden.”

3X3 Unites (Youssef)

Invloed van bewegen op een duurzame samenleving

De keuzes die we vandaag met elkaar maken, bepalen de samenleving van de toekomst. In wat voor wereld willen wij met elkaar leven? Actieve mobiliteit, zoals wandelen, fietsen en meer gebruik maken van publieke transportmogelijkheden dragen bij aan een gezondere levensstijl, verlagen de CO₂-uitstoot en verminderen filevorming. Het aanmoedigen van meer buiten spelen sluit ook aan bij de missie om stedelijke gebieden te vergroenen. Minder afhankelijkheid van auto's leidt tot een verbeterde luchtkwaliteit, meer ruimte om te wandelen en een toename in welbevinden op gemeenschapsniveau.

¹⁶ <https://www.allesoversport.nl/thema/gezonde-leefstijl/bewegen-in-de-tuin-van-een-zorgcentrum-is-uitkomst-voor-ouderen/>

Uitdaging: meer bewegen in een systeem die uitnodigt tot minder beweging

Meer bewegen is niet altijd eenvoudig in een landschap dat steeds minder uitnodigt tot bewegen. Denk aan toenomen thuisbezorgservices en gemotoriseerd vervoer (waaronder ook fatbikes) en afname van groene ruimtes en sportaccommodaties. De positieve effecten van groene, beweegvriendelijke omgevingen op de motivatie om in beweging te komen zijn evident. Zo zet de aanwezigheid van aantrekkelijke fiets-en wandelpaden aan tot meer bewegen¹⁷, helpen outdoor activiteiten om gevoelens van vermoeidheid en negativiteit te verminderen¹⁸ en hebben fysieke activiteiten in de buitenlucht sterkere gezondheidseffecten.¹⁹

Uitdaging: meer bewegen in een zittende maatschappij

Jongeren en (jong)volwassenen zijn de afgelopen decennia steeds meer gaan zitten tijdens school, studie en werk. Verder zijn mensen in het algemeen meer vrijetijdsactiviteiten gaan doen waarbij langdurig zitgedrag kenmerkend is, zoals een computer, tablet of smartphone gebruiken en televisiekijken²⁰. De gevolgen van dit zitgedrag zijn groot. Langdurig zitten kan leiden tot een hoger risico op vroegtijdige sterfte en overlijden aan hart- en vaatziekten. Het belang van meer beweegmomenten integreren en stimuleren op dagelijkse basis, en in alle leefsystemen, is cruciaal.

¹⁷ RIVM, 2006

¹⁸ Bowler, D.E., Buyung-Ali, L.M., Knight, T.M., & Pullin, A.S. (2010). A systematic review of evidence for the added benefits to health of exposure to natural environments. BMC Public Health 2010(10). (pp. 456).

¹⁹ Thompson Coon, J., Boddy, K., Stein, K., Whear, R., Barton, J.L. & Depledge, H. (2011). Does participating in physical activity in outdoor natural environments have a greater effect on physical and mental wellbeing than physical activity indoors?: a systematic review. Environmental Science & Technology 45(5). (pp. 1761-1772).

²⁰ <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2022-0183.pdf>

2.

De Beweegalliantie strategie & aanpak

Organisatie, samenwerking, strategie en proces in 2023

Begin 2023 is met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) gezocht naar de juiste samenwerking tussen de staf van de Beweegalliantie en het beweegteam van VWS. Met elkaar is besloten om de Beweegalliantie als buitenboordmotor in te richten.

In juli 2023 kende het ministerie van VWS een subsidie toe aan de Beweegalliantie. Daarmee kan het team versneld werken aan de doelstelling om in 2040 75% van de Nederlanders aan de Beweegrichtlijn te laten voldoen. Met de subsidie werd ook versterking en uitbreiding van het team, dat met partners aan bewegen werkt, mogelijk.

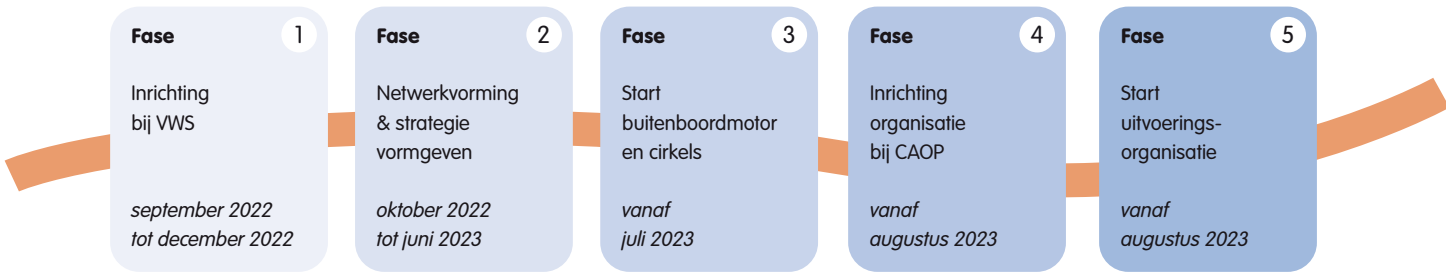
Tabel 1. Aantal Fte dat actief was in 2023 in de Beweegalliantie per kwartaal

Inzet	Fte
Q1	1,4 Fte
Q2	1,4 Fte
Q3	5 fte
Q4	6 fte

‘Wij willen dat meer mensen meer gaan bewegen in Nederland. Iedere dag. Overal. Bewegen wordt (weer) net zo normaal als ademen’

Proces ontwikkeling Beweegalliantie:

Het proces zag er schematisch als volgt uit:

Na de subsidietoekenning van VWS in juli 2023 is de directeur aangesteld en is een nieuwe fase gestart waarbij de Beweegalliantie als buitenboordmotor van VWS is gepositioneerd.

Inbedding Beweegalliantie

De Beweegalliantie is ondergebracht onder Sardes. Sardes, behorend tot de Stichting CAOP, is voor de jaren 2023-2025 de partij die verantwoordelijk is voor de hosting en uitvoering van de activiteiten van de Beweegalliantie. Onder de maatschappelijke stichting CAOP vallen diverse overheidsprogramma’s, zoals Alles is Gezondheid, Kennisland en Institute for Positive Health. Het CAOP, Kennisland, Sardes en Alles is Gezondheid maken zich binnen Stichting CAOP sterk voor een samenleving waaraan iedereen kan deelnemen en bijdragen.

Strategie en positionering

In samenwerking met het werkveld is er een strategie en een merkmanifest ontwikkeld. Deze zijn begin 2023 afgerond. De staf van de Beweegalliantie (kwartiermaker+ voorzitter) heeft hierbij ondersteuning gekregen van Branddoctors en Heartbeat Ventures.

Evaluatie door Heartbeat Ventures: de belangrijkste bevindingen

Georganiseerd als een lerende netwerkorganisatie, heeft de Beweegalliantie een beweging in gang met als doel meer mensen meer bewegen. De manier waarop de Beweegalliantie werkt, middels Dynamic Governance en impliciet leren, is nieuw. In 2023 zijn er 24 cirkels gestart welke vanaf september ondersteund werden. De cirkels zijn tegelijkertijd hard aan de slag met het wegwerken van obstakels die bewegen in de weg staan en met impliciet leren. Om erachter te komen hoe het de cirkels vergaat en waar ze hulp bij kunnen gebruiken, heeft Heartbeat Ventures in 2023 zich ondergedompeld in de wereld van deze cirkels. Hieronder zijn de belangrijkste ervaringen in de vorm van lessen die aangeven hoe het de Beweegalliantie tot nu toe is vergaan. Deze lessen geven de huidige ervaringen en activiteiten van de cirkels weer, om als lerende netwerken zichzelf verder te ontwikkelen

Hierbij de belangrijkste bevindingen:

- De Beweegalliantie en het werken in cirkels geeft energie;
- Het (nieuwe) Beweegalliantie proces wordt geleerd en dit vraagt flexibiliteit
- van partners
- De ambitie spreekt aan maar er is tegelijkertijd twijfel of het haalbaar is;
- Cirkels hebben behoefte aan suggesties en methoden.

Werkwijze: Het verschil maken op maatschappelijk niveau

Om onze missie te kunnen volbrengen is het belangrijk dat de acties en interventies die wij inzetten verschil maken in de directe leefomgeving. Daarom sturen wij erop aan dat nationale initiatieven om dagelijks te bewegen ook lokaal bestendig worden door te sturen op meer verantwoordelijkheid bij andere organisaties en het toevoegen van meer capaciteit.

Wanneer we spreken over het stimuleren van bewegen in het dagelijks leven richten we ons op het:

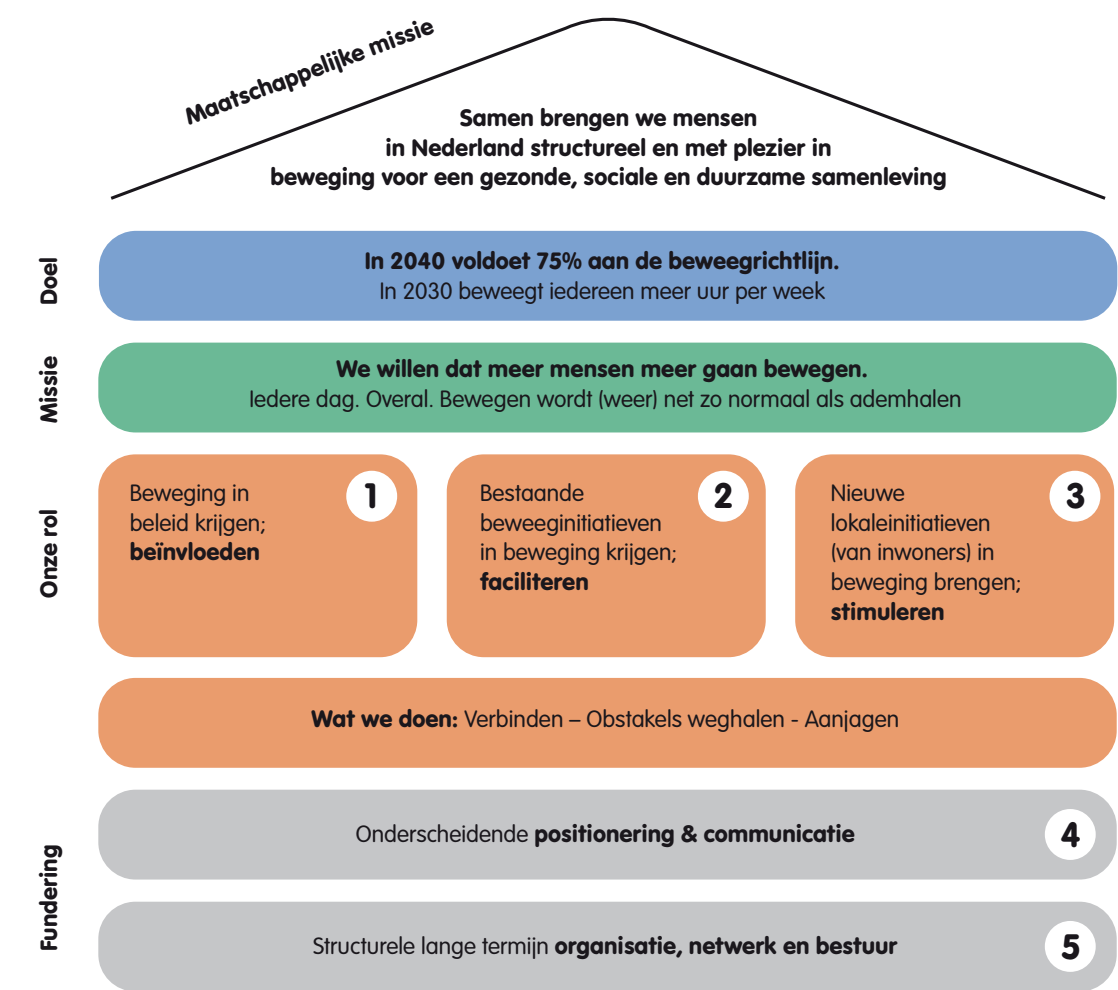
1. Integreren van bewegen in dagelijkse structuren (denk aan actieve mobiliteit);
2. Aanpassen van de fysieke inrichting om bewegen eenvoudig en aantrekkelijk te maken (denk aan veilige en toegankelijke wandel- en fietspaden);
3. Stimuleren van het aantal beweegmomenten (denk aan zitonderbrekingen tijdens de werk- en schooldag).

Alliantiedeelnemers en impactpijlars

De Beweegalliantie is een organisatie waarin het netwerk de kracht bepaalt. Alliantiedeelnemers zetten zich actief in om per leeftijdsgroep en per woon-werk-leefsysteem de huidige knelpunten en gedragsinzichten in beeld te brengen, obstakels om te kunnen bewegen te verwijderen en dromen waar te maken. Bij alliantiedeelnemers kun je denken aan de volgende groepen:

- Partijen en organisaties die bewegen toevoegen aan het leven van mensen (aanbieders) tot partijen en organisaties die het van harte ondersteunen (oa. doelgroep vertegenwoordigende partijen, koepels, fondsen en kennisinstellingen)
- (Lokale) overheid en individuen die in de praktijk het verschil maken (de beweegmakers) dan wel de boodschap ‘bewegen het nieuwe normaal’ verder verspreiden (de ambassadeurs)

Figuur 2. Strategiehuis De Beweegalliantie

Wat maakt de Beweegalliantie uniek?

De Beweegalliantie is zowel een netwerkorganisatie als een beweging, waarbij onze toegevoegde waarde ligt in het feit dat de Beweegalliantie:

- Een divers netwerk over alle domeinen heen is;
- Knelpunten en gedragsinzichten in beeld brengt van diverse doelgroepen en obstakels wegneemt in het systeem, samen met de eindgebruikers, om projecten en mogelijkheden te versterken en te verduurzamen met daarbij o.a. inzet van capaciteit, expertise en communicatie inzet;
- Samenwerking met beleidsbepalers creëert om het op de agenda te krijgen (urgentie creëren) en/ of beleidsmatig te verankeren;
- Inclusiviteit en gelijkwaardigheid hoog in het vaandel heeft. Zo zijn we in woord en beeld alert dat we werken voor *iedereen* die in Nederland woont

De rollen van de netwerkregisseur

De netwerkregisseur heeft 4 rollen. Deze staan in het schema hieronder uitgewerkt

Aangesloten partijen

Om het netwerk van de Beweegalliantie vorm te geven en uit te bouwen is het belangrijk dat er een evenwichtige samenstelling komt van partijen die samenwerken aan de doelstelling: *Meer mensen bewegen meer. Overal. Elke dag*. Hierbij verbinden en versterken we wat er al is aan initiatieven, programma's, (beweeg)aanbieders en (kennis) organisaties. De Beweegalliantie bundelt te krachten en versterkt en verbindt bestaande beweegaanbieders.

De volgende indeling wordt aangehouden om het juiste evenwicht te creëren in de Beweegalliantie. Er wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende partijen met verschillende functies in de Beweegalliantie:

1. Producenten van beweegprogramma's; vertegenwoordigende organisaties van doelgroepen en belangenorganisaties Leveranciers van kennis, netwerk en ontwikkeling met relatie tot (meer) bewegen in de verschillende domeinen;
2. Subsidieverstrekkers/ fondsen en/of bedrijven die een financiële bijdrage (willen) leveren aan beweegprogramma's en/of initiatieven die bewegen gemakkelijker en vanzelfsprekender maken;
3. Startups op het gebied van bewegen en beweeginnovaties voor diverse doelgroepen;
4. (Uitvoerende) Organisaties en professionals waar bewegen niet is opgenomen in de primaire doelstelling maar wel kunnen bijdragen aan het stimuleren van (blijven) bewegen;
5. Inwoners (vertegenwoordiging);
6. Gemeentes en (lokale) overheden.

Partners

In de periode van januari t/m december 2023 is het netwerk gegroeid naar 200 organisaties (450 personen). Partners zijn organisaties (of personen) die de missie van de Beweegalliantie steunen en binnen hun doelstellingen actief aan deze missie bijdragen.

Alliantiepartners	Aantal
Januari 2023	70
Maart 2023	125
Juni 2023	160
December 2023	200

Een overzicht van de aangesloten alliantie partners is te vinden in bijlage II

Bijeenkomsten

Op 9 maart, op 22 juni 2023 en op 14 december vonden er bijeenkomsten plaats. Deze stonden in het teken van het opstarten van cirkels met op elke bijeenkomst diverse onderwerpen vanuit de 5 domeinen.
Hieronder staat het aantal partners dat aanwezig was bij deze bijeenkomsten en alsook de beoordeling die de partners gegeven hebben.

Landelijke bijeenkomst	Datum	Aantal alliantie-partners	Beoordeling door partners (totale indruk)
Utrecht	9 maart 2023	130	8.2
Rijswijk	22 juni 2023	200	7.5
Utrecht	14 december 2023	188	7.6

Daarnaast ondersteunde de Beweegalliantie VWS bij de organisatie van het landelijk Beweegfestival op 9 oktober in Apeldoorn. Binnen het programma vol interessante gastsprekers, (werk)sessies en belevenissen was er ook veel aandacht voor de (ideale) toekomst: Een toekomst waarin werkgevers werknemers stimuleren te bewegen, waar kinderen tijdens en buiten schooltijd voldoende kunnen spelen, waar iedereen zijn eigen verantwoordelijkheid voelt en pakt. De Beweegalliantie organiseerde 16 workshops op deze dag.

3.
Domeinen
en cirkels

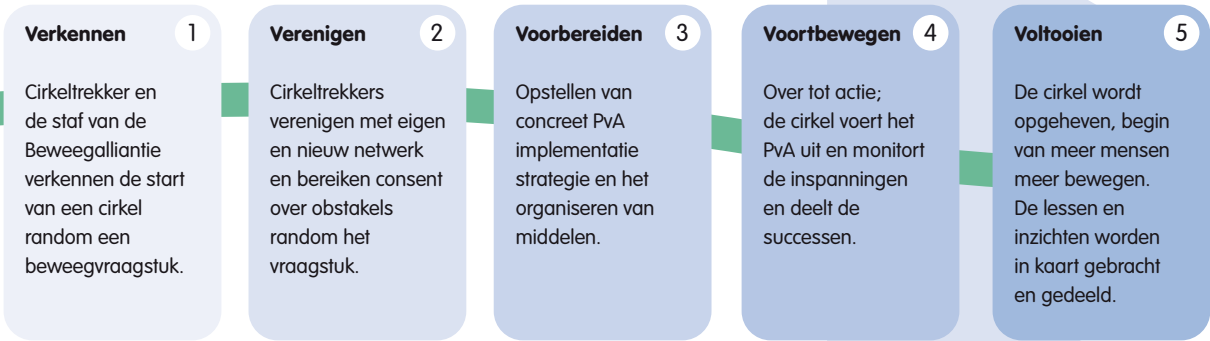
Voor het creëren van impact op landelijk niveau en het regionaal verbinden van brancheorganisaties en instellingen (bijv. scholen, werkgevers en gemeenten) met beweeginitiatieven (bijv. sportbonden en belangenbehartigers) en ondersteuners (bijv. beleidsmakers en experts) wordt gewerkt met domeinen en cirkels. Een domein is een plek in de directe leefomgeving van een kind, (jong)volwassene of senior waar ruimte is voor meer beweging. Iedereen is verbonden met de leefsysteem zorg, onderwijs, werk, leefomgeving en vrije tijd. Deze vijf leefsysteem zijn de domeinen van waaruit we de maatschappij meer in beweging willen brengen. Ze zijn onderling met elkaar verbonden via actieve mobiliteit. Hier valt nog veel winst te behalen. Zeker als het aankomt op het toevoegen van meer bewegen tussen en binnen de domeinen.

Per domein zijn er meerdere cirkels door het desbetreffende werkveld opgericht. Sinds de start van de Beweegalliantie in augustus 2022 zijn vanuit verschillende doelgroepen en werkvelden de belangrijkste knelpunten, obstakels, oplossingsrichtingen en acties in beeld hebben gebracht. Dit hebben zij gedaan op micro, meso-en macroniveau, zodat landelijk, regionaal en het werkveld samen de missie in gang konden zetten. De versnelling kwam pas echt na honorering van de subsidie aan de Beweegalliantie in de zomer van 2023.

Afgelopen jaar heeft Heartbeat Ventures een aantal cirkels intensiever gevolgd en op basis daarvan ook het proces van het werken in cirkels verder uitgelijnd. Belangrijk hierbij is tevens het principe van dynamic governance waarbij partijen op basis van gelijkwaardigheid samenwerken en ook samen keuzes maken hoe obstakels aan te pakken. Cirkels bestaan niet tot in het oneindige. Op het moment dat het obstakel is opgelost, kan een cirkel worden opgeheven. Maar dat wil nog niet zeggen dat het dan klaar is. Het kan zijn dat er een nieuwe cirkel of een andere vorm van samenwerking nodig is, omdat men op een implementatievraagstuk stuit of de groep als duurzaam netwerk verder wil om het onderwerp kracht bij te blijven zetten. De gestarte cirkels varieerden eind 2023 vooral tussen fasen 1, 2 en 3.

Hieronder volgen per domein de inzichten die de huidige cirkels tot nu toe hebben opgeleverd.

Cirkelfases

Domein 1. Onderwijs

Veel en gevarieerd bewegen is voor kinderen en jongeren van groot belang en vormt de basis voor een goede motorische ontwikkeling en mentale gezondheid. Naast de effecten op de fysieke gezondheid levert bewegen nog meer voordelen op voor de ontwikkeling van kinderen. Zo stimuleert veel bewegen de ontwikkeling van de hersenen. Kinderen en jongeren worden daardoor onder andere alerter, de hersenontwikkeling wordt gestimuleerd en dat kan leiden tot betere executieve functies, zoals een beter werkgeheugen¹. Op de lange termijn gaat het bijvoorbeeld om het beter kunnen plannen en leren. Ook zorgt regelmatig bewegen voor het afnemen of voorkomen van angstige- en depressieve gedachten². Hiermee heeft investeren in sport en dagdagelijks bewegen vanaf jonge leeftijd de potentie om bij te dragen aan een gezonde en vitale samenleving.

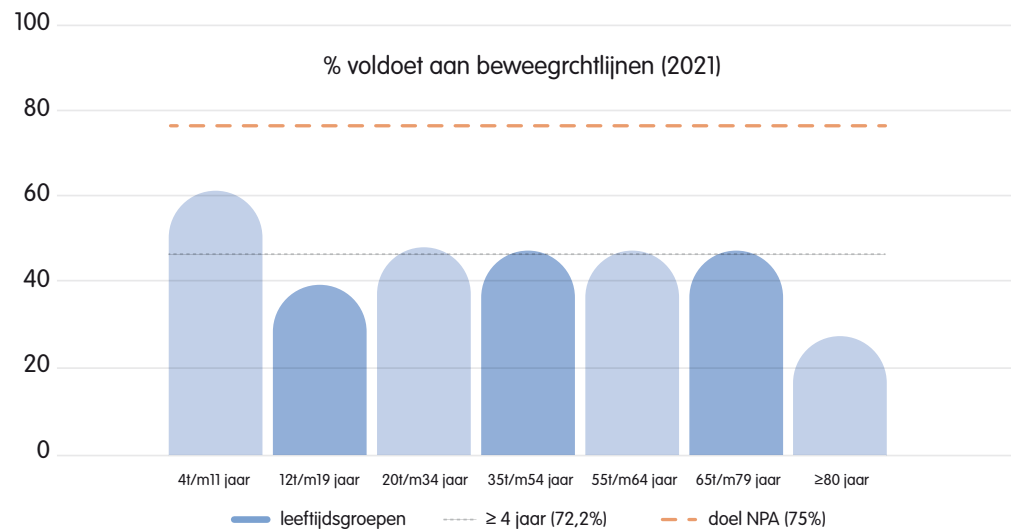
Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de motorische vaardigheden van kinderen de afgelopen jaren flink zijn afgenomen³. Zo hebben veel kinderen op vierjarige leeftijd al een motorische achterstand. Hierdoor ervaren ze minder plezier aan bewegen en zullen ze dit ook minder doen op latere leeftijd. Op scholen zie je beperkte aandacht voor bewegen naast het reguliere bewegingsonderwijs, terwijl dat juist de plek is waar kinderen het grootste deel van hun dag verblijven.

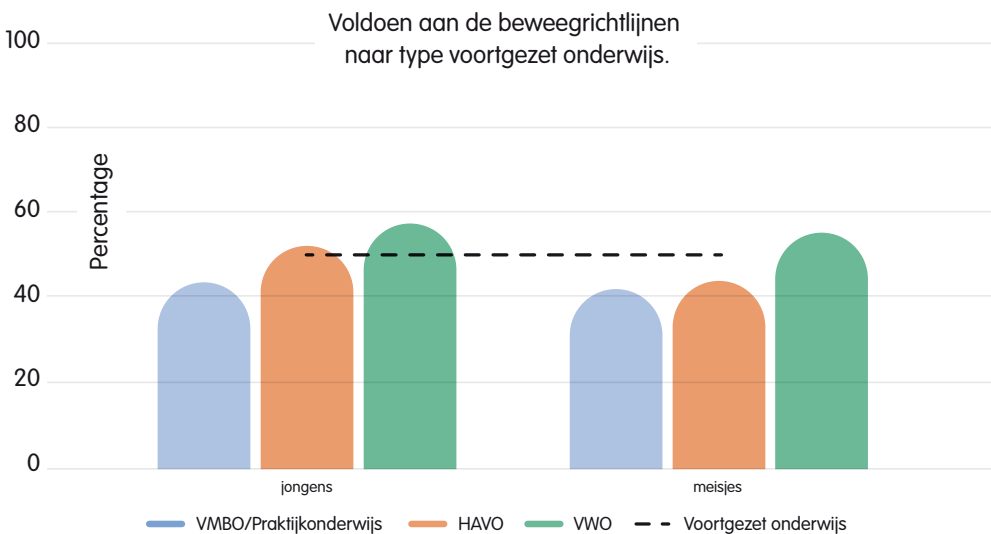
¹ <https://www.allesoversport.nl/thema/gezonde-leefstijl/effecten-van-bewegen-voor-kinderen-en-jongeren/>
² Gordon, B.R., McDowell, C.P., & Hallgren, M., et al. (2018). Association of Efficacy of Resistance Exercise Training With Depressive Symptoms. Meta-analysis and Meta-regression Analysis of Randomized Clinical Trials. JAMA Psychiatry. 2018;75(6):566-576.
³ <https://www.allesoversport.nl/thema/beweegstimulerend/meer-en-vaardig-bewegen-met-kleuters-cijfers-en-inzichten/>

Met de overgang van de basisschool naar de middelbare school zie je de sterkste afname in beweeggedrag. Zo daalt het aantal kinderen dat voldoet aan de beweegrichtlijnen van 62% per week tussen de vier en twaalf-jarigen naar 36% per week onder de twaalf tot achttienjarigen⁴. Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek dat diezelfde doelgroep meer dan negen uur op een dag zit⁵. Deze sterke afname in beweeggedrag en toename in zitgedrag is met name zichtbaar in het VMBO en MBO (zie figuur 3 & 4). Hiermee worden gezondheidsverschillen tussen diverse doelgroepen versterkt.

Figuur 4. Percentage beweging per dag, uitgesplitst naar leeftijdsgroep

Figuur 5. Percentage beweging per dag, uitgesplitst naar VO leerniveaus

⁴ <https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/producten/e-book-sportparticipatie-vmbo/>
⁵ <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen/microdatabestanden/lsm-2015-leefstijlmonitor-bewegen-en-ongevallen-2015>

Feiten & Cijfers

Uit onderzoek blijkt dat meer bewegen tijdens schooltijd niet ten koste gaat van leerprestaties⁶. Als bijvoorbeeld de tijd voor rekenen wordt vervangen door tijd voor bewegen, gaan kinderen niet minder goed rekenen.

Wist je dat...

- Kinderen die op school aan het begin van de ochtend en halverwege de ochtend bewegen, zich rond het middaguur beter kunnen concentreren dan kinderen die niet of weinig bewegen?
- Fysieke fitheid bijdraagt aan prestaties in begrijpend lezen en rekenen en motorische vaardigheden dat doet voor rekenen en spelling?
- Fittere kinderen een beter ontwikkeld werkgeheugen hebben?
- Jonge kinderen (kleuters) bewegen en spelen gebruiken om hun cognitieve vaardigheden te oefenen? Domeinen als mondeling uitdrukken (zoals het beschrijven van een foto), kort lezen (zoals letters-woord identificatie) en wiskundig redeneren (zoals het begrijpen van richtingen en probleemoplossend vermogen) worden hierdoor bevorderd¹⁰?
- Kinderen die breed motorisch vaardig zijn meer sporten en bewegen gedurende hun leven dan kinderen die niet motorisch vaardig zijn¹¹?

Activiteiten	Omschrijving en aantal
Intakegesprekken	Er zijn in het domein onderwijs 25 intakegesprekken gevoerd
Alliantiepartners	Er zijn 60 alliantiepartners verbonden
Domeinbijeenkomsten	Er zijn in 2023, 10 domeinbijeenkomsten georganiseerd (3 voor 0-4 jarigen, 3 voor primair onderwijs, 2 bijeenkomst voor MBO, 1 voor Speciaal onderwijs en 1 voor het Voortgezet onderwijs)
Aantal vraagstukken	19
Aantal oplossingsrichtingen/acties	46
Cirkels	Er zijn in 2023, 5 cirkels opgestart.
Kennispartners	3 aangesloten, Kenniscentrum Sport en Bewegen, Fontys Hogeschool en RIVM
Communicatie	4 nieuwsflitsen, 1 nieuwsbrief, LinkedIn berichten, een informatie-boekje, video, vlaggen, website, banieren, groot landelijk evenement, bijeenkomsten, manifest, een nieuwe huisstijl en een beweegaward geproduceerd

⁶ Daly-Smith, A. J., Zwolinsky, S., McKenna, J., Tomporowski, P. D., Defeyter, M. A., & Manley, A. (2018). Systematic review of acute physically active learning and classroom movement breaks on children's physical activity, cognition, academic performance and classroom behaviour: understanding critical design features. *BMJ open sport & exercise medicine*, 4(1), e000341.
⁷ Singh, A. S., Saliassi, E., Van Den Berg, V., Uijtdewilligen, L., De Groot, R. H. M., Jolles, J., Andersen, L. B., Bailey, R., Chang, Y. K., Diamond, A., Ericsson, I., Etnier, J. L., Fedewa, A. L., Hillman, C. H., McMorris, T., Pesce, C., Pühse, U., Tomporowski, P. D., & Chinapaw, M. J. M. (2019). Effects of physical activity interventions on cognitive and academic performance in children and adolescents: a novel combination of a systematic review and recommendations from an expert panel. *British Journal of Sports Medicine*, 53(10), 640-647. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2017-098136>.
⁸ [zie note 28]
⁹ Mullender-Wijnsma, M.J. (2017). Physically active learning: the effect of physically active math and language lessons on children's academic achievement. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
¹⁰ <https://www.allesoversport.nl/thema/gezonde-leefstijl/effecten-van-bewegen-voor-kinderen-en-jongeren/>
¹¹ Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., Charity, M. J., & Payne, W. R. (2013). A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for children and adolescents: informing development of a conceptual model of health through sport. *International journal of behavioral nutrition and physical activity*, 10(1), 1-21.

Domein 2. Zorg

Het domein zorg richt zich vooral op mensen met een (potentiële) gezondheidsvraag, waarvoor meer en anders bewegen onderdeel is van een oplossing van hun gezondheidsvraag. Een groot deel van deze groep betreft mensen met een chronische ziekte en kwetsbare groepen zoals ouderen en mensen met een lage sociaal economische positie. Bij uitstek groepen die veel profijt hebben van meer bewegen. We spreken dan ook over bewegen in en *vanuit* de zorg; we willen bewegen immers niet medicaliseren, maar juist benutten als “Beweegreis” van Zorg naar Gezondheid: bewegen als selectieve en individuele preventie. Dit kan starten bij zowel de 0de lijn (publieke gezondheidszorg) als de 1^e lijn (huisartsen/fysiotherapie), de 2^e lijn (ziekenhuis) zorg als ook bij geïnstitutionaliseerde zorg (verzorging- en verplegingshuizen).

De volgende vraagstukken zijn gedefinieerd binnen dit domein:

1. Versterken toeleiding via beleidsmaatregelen van zorgprofessionals uit eerste- en/of tweedelijns-zorg naar beweeginterventies/ activiteiten;
2. Vergroten organisatiekracht van zorglocaties om bewegen door de dag heen te stimuleren;
3. Opschaling, doorontwikkeling voor duurzame organisatie en financiering van bestaand succesvol beweegaanbod voor chronisch zieken;
4. Vraagstimulering vergroten bij specifieke doelgroepen richting beweegaanbod (vraag en aanbod (digitaal) bij elkaar brengen);
5. Inrichting lokale preventiestructuur in de wijk tegen versnippering en voor meer samenwerking tussen professionals en inwoners, vanuit landelijk en lokaal oogpunt

Vanuit het domein zorg zijn er inmiddels diverse cirkels actief, voornamelijk nog in de opstartfase. Mede op basis van gesprekken met de trekkers van de cirkels en relevante initiatieven, is de ambitie van het domein zorg vierledig:

- Delen van activiteiten, resultaten en effecten zodat de cirkels en initiatieven leren van elkaar en zich zo kunnen versterken en versnellen;
- Partijen en initiatieven samen overzicht en inzicht verwerven in de ontwikkeling van Bewegen in, met en vanuit de zorg in Nederland. Het domein zorg van de Beweegalliantie kanaliseert relevante informatie en het krachtenveld voor alle partners;
- Samen aan de slag met het signaleren van obstakels en wegwerken in cirkels;
- Structurele problemen signaleren en agenderen bij de partijen die daar een verantwoordelijkheid in hebben

Op termijn zien we een cyclus ontstaan waarin in het domein door de gezamenlijke partijen overzicht wordt ontwikkeld en verdiept, vanuit dat overzicht nieuwe speerpunten voor innovatie, opschaling en beleid worden gedefinieerd, en nieuwe initiatieven (cirkels) worden ondernomen, die op specifieke punten weer leiden weer leidt tot innovatie, opschaling, en beleidsbijstelling.

Om dit te realiseren is het allereerst nodig dat, behalve de cirkels, de meest relevante partijen en initiatieven in Nederland betrokken zijn bij het domein Zorg van de BA. Dit betekent dat voor hen halen en brengen in evenwicht moet zijn. Ze zijn bereid hun opbrengsten en ervaringen te delen, en input te geven aan agendering, en waar zinvol mede uitvoering geven aan nieuwe initiatieven. Daarvoor krijgen ze overzicht en inzichten terug die hun eigen ontwikkeling versterkt, een relevant netwerk dat ze kunnen benutten, en de kans om invloed uit te oefenen op (de agendering van) structurele knelpunten.

Vervolgens moeten zij - waar nodig - worden gefaciliteerd om die rol te kunnen spelen, tegen een beperkte inspanning. De BA levert die faciliteiten in de vorm van het netwerk, en faciliteiten (een netwerkadviser/aanjager en infrastructuur voor informatiedeling en kennisdeling en bijeenkomsten). Op dit moment denken we enerzijds aan een (digitale) community Zorg & Bewegen waarin kennis, activiteiten en netwerk gedeeld kan worden. En de fysieke bijeenkomsten kunnen worden voorbereid (inventarisaties, peilingen, uitvragen, etcetera). Dit zou bijvoorbeeld kunnen met de Networkapp, maar er zijn ook andere systemen die dit kunnen faciliteren

Anderzijds 2 fysieke bijeenkomsten per jaar waarin:

- Inzichten en ervaringen uit de cirkels, relevante programma's en initiatieven wordt gedeeld;
- Actuele kennis wordt gedeeld: vanuit de cirkel kennis&monitoring wordt tweemaal per jaar een kennisupdate verzorgd (obv Kennis&InnovatieScan MOOI/Mulier)
- Aan een gedeelde analyse van de stand van zaken wordt gewerkt
- Een gedeelde agenda voor nieuwe cirkels wordt gemaakt

Activiteiten in 2023 in domein Zorg

Hieronder staan de activiteiten die uitgevoerd zijn, opgesomd in een tabel.

Activiteiten	Omschrijving en aantal
Intakegesprekken	Er hebben in 2023, 23 individuele gesprekken plaats gevonden met partners om ze te informeren over de Beweegalliantie
Alliantiepartners	113 alliantiepartners aangesloten in 2023
Domeinbijeenkomsten	2(5 juli en 12 december)
Aantal vraagstukken opgehaald	Er zijn 6 vraagstukken opgehaald in het domein zorg, zie ook schema
Aantal obstakels en oplossingsrichtingen	35
Cirkels	5
Cirkelbijeenkomsten	9
Kennispartners	2(Kenniscentrum Sport en Bewegen en RIVM)
Partneractiviteiten	Er zijn 2 partijen activiteiten georganiseerd. Op 5 juli is er een bijeen-komst van Excercise is Medicine georganiseerd in de Gelderse Vallei Ziekenhuis en in mei 2023 is er een presentatie gegeven door de Be-weegalliantie bij de Beweegweek voor ouderen.
Communicatie-instrumenten	4 nieuwsflitsen, 1 nieuwsbrief, LinkedIn berichten, een informatieboek-je, video, vlaggen, website, banieren, groot landelijk evenement, bijeen-komsten, manifest, een nieuwe huisstijl en een beweegaward geproduceerd

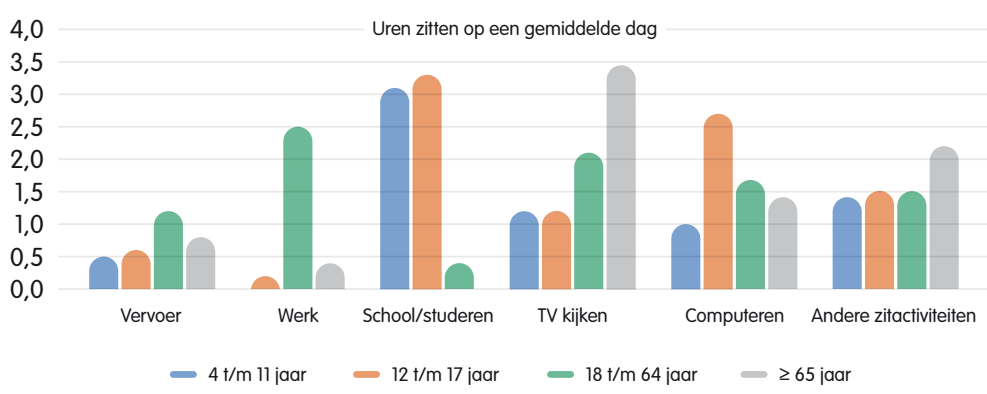
*In de bijlage staan de opgehaalde obstakels opgesomd met mogelijke oplossingen.

Domein 3. Werk

Uit de Leefstijlmonitor blijkt dat volwassenen in Nederland gemiddeld meer dan 9 uur op een dag zitten. Opvallend is dat volwassenen op een werkdag 1 uur en 42 minuten meer zitten dan in het weekend. Het grootste aandeel hiervan vindt plaats in de werksetting (zie figuur 5). Dit terwijl veel en langdurig zitten negatieve gezondheidseffecten heeft, die gecompenseerd/voorkomen kunnen worden door zitgedrag regelmatig te onderbreken met beweegmomenten. Bewegen zorgt ook voor meer vitaliteit op de werkvloer, meer sociale interacties en verbeterde werkprestaties van medewerkers.

Op dit moment zijn nog te weinig werkgevers en werknemers bewust van deze gezondheidsrisico's en de potentie van bewegen. Daarbij komt dat werkgevers die zich hier bewust van zijn vaak inzetten op faciliteiten en kortdurende programma's met beperkt effect op duurzame gedragsverandering. Dit maakt de werksetting bij uitstek kansrijk om bewegen gedurende de dag te bevorderen.

Figuur 6. Zitgedrag van Nederlanders, uitgesplitst naar leeftijdsgroepen en type zitactiviteiten

Met ongeveer 25 alliantiepartners is voor het domein werk afgelopen jaar verkend wat de belangrijkste obstakels zijn om meer werknemers dagelijks minder te laten zitten en meer te laten bewegen. De vijf prioritaire vraagstukken gaan over:

1. Onvoldoende aandacht voor bewegen in landelijk beleid gericht op duurzame inzetbaarheid en vitaliteit;
2. Onvoldoende kennis over het succesvol implementeren van beweegprogramma's voor werknemers;
3. Het ontbreken van 'beweegambassadeurs' op de werkvloer;
4. Te weinig aandacht voor beroepsvitaliteit in het beroepsonderwijs;
5. Het ontbreken van een ondersteuningsstructuur (kennis, menskracht) om, vooral het MKB, te ondersteunen

De doelgroep voor dit domein is divers. Het gaat om ondernemers en werknemers. De ondernemers variërend van ZZP-ers, MKB tot aan het grootbedrijf. Ook is de diversiteit in werknemers groot, van kantoorwerkers (van vmbo tot universiteit) met veelal zittende beroepen tot werknemers met dezelfde diversiteit in achtergrond en opleiding, waarbij dagelijks bewegen wél onderdeel uitmaakt van het werk en waar dan overbelasting door bijvoorbeeld eenzijdige bewegingen het aandachtspunt is.

Beïnvloeding van beweeggedrag van werknemers heeft alleen kans van slagen als er enerzijds bewustwording en draagvlak is op directie- en managementniveau en anderzijds als er aangesloten wordt op de behoeften van werknemers. Dit laatste is een vooral belangrijk bij de werknemer die niet of nauwelijks affiniteit heeft met meer bewegen.

Figuur 7. Voorbeeld werk en actieve mobiliteit

Drempels	Werk
Kennis werknemers	De gezondheidsvoordelen van lopen en fietsen zijn doorgaans bekend. De financiële en fiscale voorwaarden voor bijvoorbeeld reiskostenvergoeding / lease ebikes zijn dat niet.
Kennis werkgevers	De gezondheidsvoordelen van actieve werknemers zijn niet duidelijk genoeg. Voorbeeld: een fietsende werknemer is een dag per jaar minder ziek (bikeconomics)
Gedrag	Meer flexibiliteit in start- en eindtijden zouden ertoe kunnen bijdragen dat meer mensen met de fiets naar het werk komen. Hoe zorgje ervoor dat werknemers prettige fiets- en of looproutes naar het werk ervaren. Fricities weghalen random kantoor. Fietsfaciliteiten (parkeren, douchen, opladen, klein onderhoud) Fietse,n en lopen tijdens het werk stimuleren. ‘Weetings’ en lunchw-andeHngen. Fietsen op de werkplaats (Heijmans als voorbeeld, fietsende huisarts). Inspireren met voorbeelden.
Relevante partners	Grote werkgevers, Anders Reizen, NS, OV-fiets, Fietslease bedrijven, Fietsproducenten, 3PM, Provincie Utrecht, fietsparkeren, gedragsveranderaars.

Activiteiten in 2023 in domein Werk

Hieronder staan de activiteiten die uitgevoerd zijn, opgesomd in een tabel.

Activiteiten	Omschrijving en aantal
Intakegesprekken	Er zijn in het domein werk 25 intakegesprekken gevoerd met alliantiepartners
Alliantiepartners	Er zijn 60 alliantiepartners verbonden
Domeinbijeenkomsten	Er zijn in 2023, 3 domeinbijeenkomsten georganiseerd; Er zijn in 2023, 2 partneractiviteiten georganiseerd door Workplace Vitality Hub en met Wandelnet
Aantal vraagstukken	8
Aantal oplossingsrichtingen/ acties	12
Cirkels	Er zijn in 2023, 5 cirkels opgestart.
Kennispartners	3 aangesloten, Kenniscentrum Sport en Bewegen, Fontys Hogeschool en RIVM
Partneractiviteiten	1
Communicatie-instrumenten	4 nieuwsflitsen, 1 nieuwsbrief, LinkedIn berichten, een informatieboekje, video, vlaggen, website, banieren, groot landelijk evenement, bijeenkom-sten, manifest, een nieuwe huisstijl en een beweegaward geproduceerd

* In de bijlage staan de opgehaalde obstakels opgesomd met mogelijke oplossingen.

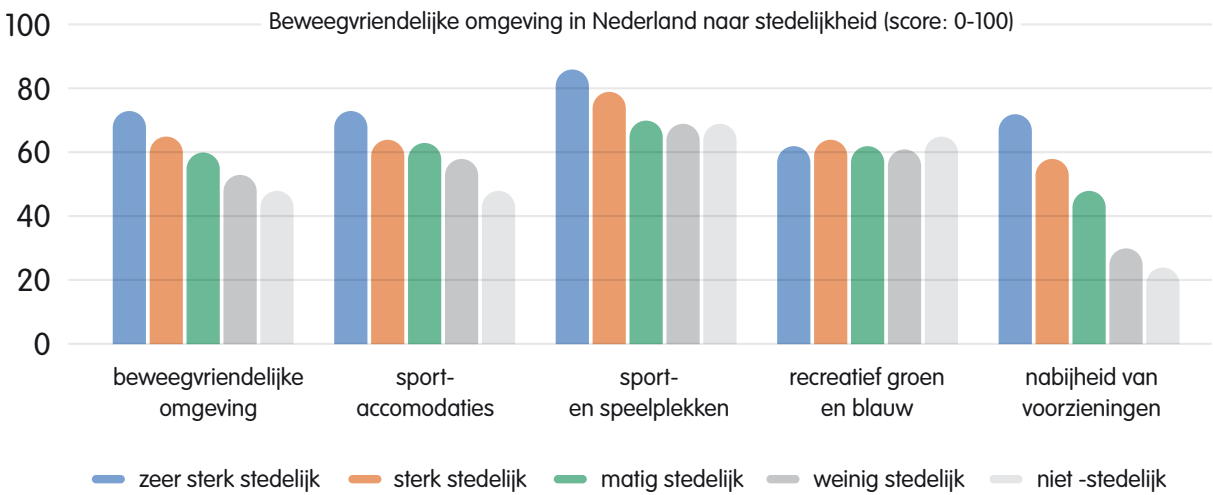
Domein 4. Leefomgeving

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de leefomgeving bepalend is in de keuzes en gedrag van mensen¹². Zo blijkt ook dat de inrichting van de leefomgeving van grote invloed is op sport- en beweeggedrag¹³. Denk aan de nabijheid van faciliteiten, de veiligheid van fiets- en wandelpaden, maar ook de toegankelijkheid van openbare ruimte waar het mogelijk is om te bewegen en spelen. Een leefomgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te bewegen, te spelen en te sporten noemt men een beweegvriendelijke omgeving (BVO). Dit omvat uit vier onderdelen:

- 1. Sportaccommodaties (diversiteit en nabijheid voetbalvelden, hockeyvelden, tennisbanen, sporthallen, fitnessvoorzieningen en zwembaden)
- 2. Speel- en sportplekken (nabijheid in de openbare ruimte)
- 3. Recreatief groen en blauw (nabijheid van parken en water geschikt voor recreatief gebruik)
- 4. Nabijheid van voorzieningen (o.a. gemiddelde afstand tot supermarkt en school)

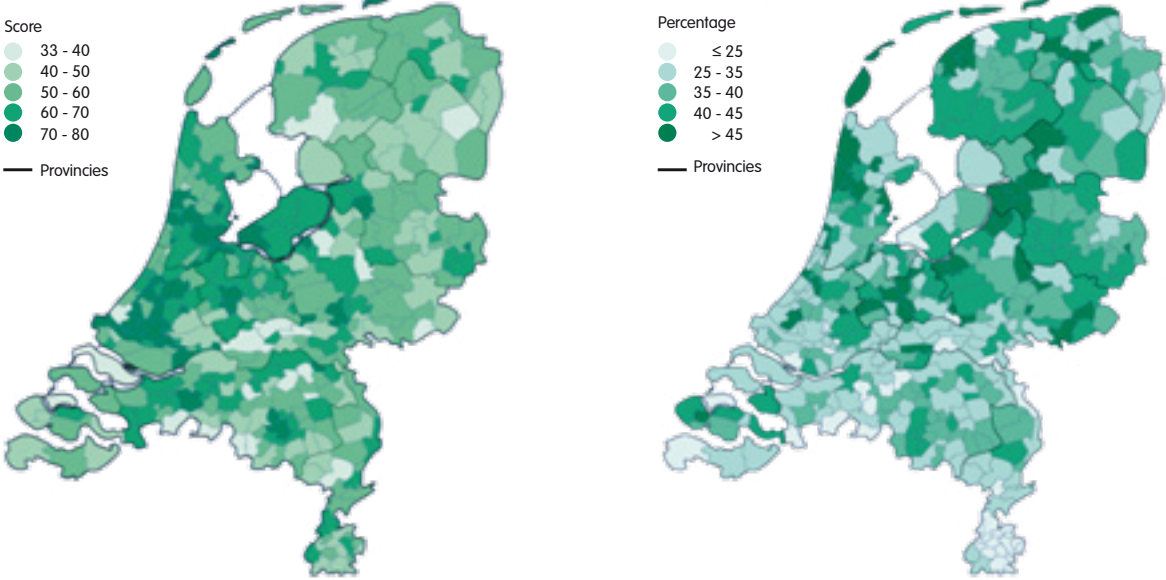
We kunnen echter nog niet overal spreken van een inclusieve, groene en veilige omgeving die uitnodigt tot meer bewegen. Bijvoorbeeld in specifieke wijken waar de veiligheid en openbare ruimten onder druk staan, platteland, kleinschalige gemeenten en krimpgebieden door het ontbreken of de afstand naar faciliteiten. Daarnaast is het belang van bewegen, waaronder sport, nog beperkt (h)erkend door sectoren zoals ruimtelijke ordening, mobiliteit en infrastructuur. Deze bewustwording is essentieel om bewegen een rol te kunnen laten spelen in grote opgaven zoals de woningbouwopgave.

Figuur 8. Beweegvriendelijkheid in stedelijke gebieden ten opzichte van niet-stedelijke gebieden

¹² <https://www.gezondeleefomgeving.nl/documenten/factsheet-fysieke-leefomgeving>
¹³ H. Kruize, A. W. M. M. Bont, D. V. Dale, J. V. Ree, G. Wendel-Vos en F. D. Hertog. Ruimte en gezondheid, een vanzelfsprekende combinatie. Een verkenning naar de relatie tussen ruimtelijke ordening en gezondheid vanuit het ruimtelijk, milieu- en volksgezondheidsdomein, RIVM rapport, 2015.

Figuur 9. Beweegvriendelijkheid en fietsgebruik in Nederland

Feiten & Cijfers

- Een groot deel van dagelijkse beweegactiviteiten vindt plaats in de leefomgeving. Zo halen in 2021 kinderen (4 t/m 11 jaar) hun beweging voornamelijk uit buitenspelen, thuis (gemiddeld 8 uur per week) en op school (gemiddeld ruim 6,5 uur per week). In 2024 besteden kinderen gemiddeld per week 7,2 uur aan buitenspelen. Volwassenen besteden wekelijks meer dan vier uur aan wandelen en fietsen in de vrije tijd¹⁴.
- In 2020 bedraagt de gemiddelde score voor heel Nederland op de kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving 60 op een schaal van 0 tot en met 100 (zeer beweegvriendelijk). De score op deelindicator sportaccommodaties is 62, op deelindicator sport en speelplekken 72, op deelindicator groenblauw 63 en op deelindicator voorzieningen 41¹⁵.

¹⁴ <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/beweegvriendelijke-omgeving>
¹⁵ <https://sportengemeenten.nl/wp-content/uploads/2018/04/Handreiking-Sport-bewegen-en-Omgevingswet-VSG-2018.pdf>

Bewegen in de natuur

Wandelen en fietsen op regelmatige basis verbetert zowel de fysieke als de mentale conditie. Maar wat is nu precies het effect van bewegen in groenere omgevingen ten opzichte van minder groene omgevingen? Volgens de literatuur spelen vier mogelijke werkingsmechanismen mee¹⁶:

- 1. **Leefstijl:** Een groene omgeving stimuleert een gezonde leefstijl;
- 2. **Psychologisch mechanisme:** Blootstelling aan groen stimuleert stressherstel, emotioneel welzijn en verlaagt aandacht vermoeidheid;
- 3. **Biologisch:** Groene omgevingen bevatten chemische stoffen en micro-organismen die de gezondheid positief beïnvloeden;
- 4. **Omgevingshinder:** Wanneer we ons in het groen bevinden worden we minder blootgesteld aan geluidshinder, hittestress en luchtvervuiling.

Meer aandacht voor vergroening in de leefomgeving brengt dus tal van gezondheidsvoordelen met zich mee.

Figuur 10. Beweegvriendelijkheid in stedelijke gebieden ten opzicht van niet-stedelijke gebieden

Drempels	Leefomgeving
Beleid	Loopbeleid blijft achter bij fietsbeleid. Hoe geven we lopen dezelfde waarde als fietsen.
Implementatie	Hoe passen we het STOMP principe echt toe in beleid en de implementatie daarvan.
Kennis	Er zijn geen normen of richtlijnen voor lopen. Kennis over het ontwerpen en inrichten van mensvriendelijke netwerken en routes is beperkt.
Implementatie	Mensen zouden meer invloed moeten kunnen hebben op de inrichting van hun eigen straat of wijk. Dit zijn nu ondoorgrondelijke en langdurige processen.
Relevante partners	Gemeenten, het werkveld (ingenieursbureaus, infrabedrijven, urban planners), Wandelnet, Fietsersbond, groen/blauwe connecties,

¹⁶ https://www.artsenleefstijl.nl/cddata/0095/files/1615996854_2024979_ARTS_Handleiding_NatuurGezond.pdf

Activiteiten in 2023 in domein Leefomgeving

Hieronder staan de activiteiten die uitgevoerd zijn, opgesomd in een tabel.

Activiteiten	Omschrijving en aantal
Intakegesprekken	Er zijn in het domein leefomgeving 14 alliantiegesprekken intakege-sprekken gevoerd
Alliantiepartners	Er zijn 25 partners aangesloten
Domeinbijeenkomsten	Er zijn in 2023 geen domeinbijeenkomsten georganiseerd
Aantal vraagstukken	15
Aantal oplossingsrichtingen/ acties	11
Cirkels	Er zijn 3 cirkels opgestart: Revolutie op de Schoolpleinen, Gezonde Buurten en Ruimte voor Lopen
Kennispartners	
Partneractiviteiten voor domein	Er zijn in 2023 geen partneractiviteiten georganiseerd
Communicatie-instrumenten	4 nieuwsflitsen, 1 nieuwsbrief, LinkedIn berichten, een informatieboekje, video, vlaggen, website, banieren, groot landelijk evenement, bijeenkomsten, manifest, een nieuwe huisstijl en een beweegaward geproduceerd

* In de bijlage staan de opgehaalde obstakels opgesomd met mogelijke oplossingen.

Domein 5. Vrije tijd

Wat we in onze vrije tijd doen, is voor iedereen anders. Van kinderboerderijen, sportverenigingen en musea; allen voorbeelden van plekken waar we graag komen om te ontspannen en te genieten. Meer bewegen hoort daar in onze visie natuurlijk ook bij. In september 2023 is de domein vrije tijd toegevoegd. In de georganiseerde vrije tijd, waar een grote diversiteit aan initiatieven bij hoort, richt het domein vrije tijd zich op de volgende vraagstukken die zijn opgehaald in 2023.

- Hoe kunnen we structureel meer bewegen krijgen in de vrije tijdssector (sporters zelf die onvoldoende bewegen, supporters, vrijwilligers);
- Hoe kunnen we de sector beter positie geven bij andere sectoren (zorg, onderwijs, werk, leefomgeving) die vragen om organisatie en begeleiding bij bewegen. En hoe verduurzamen we dit?
- Hoe werken we samen aan een beweegvriendelijke leefomgeving, rondom accommodaties en ook inzetten op actieve mobiliteit naar sportaccommodaties;

Op basis van deze vraagstukken is gestart met een aantal doelgroepen, waaronder jongeren in de vorm van een Jongeren cirkel, een start gemaakt met de danssector en het initiatief genomen om samen te kijken hoe we de danssector kunnen versterken.

Als onderdeel van het Groeiprogramma is een start gemaakt met Fietsen naar de sportclub en is in Den Haag een start gemaakt om meer bewegen te stimuleren rondom kinderboerderijen.

Activiteiten in 2023 in domein Leefomgeving

Hieronder staan de activiteiten die uitgevoerd zijn, opgesomd in een tabel.

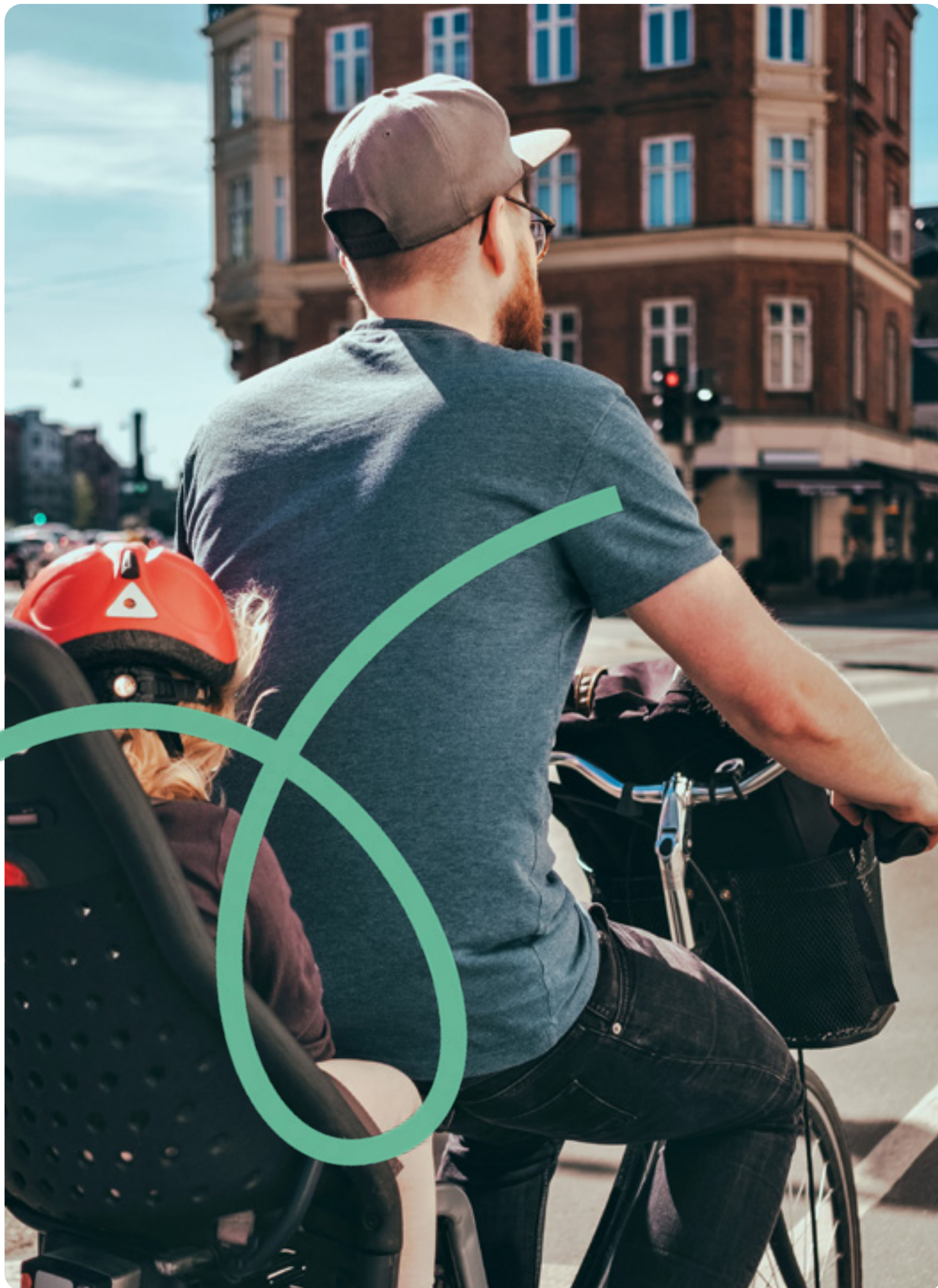
Activiteiten	Omschrijving en aantal
Intakegesprekken	5
Alliantiepartners	10
Domeinbijeenkomsten	Er is in 2023, 1 bijeenkomst op 8 oktober in Amsterdam
Aantal vraagstukken	3 vraagstukken opgehaald
Aantal oplossingsrichtingen/ acties	0
Cirkels	1 opgestart: de Jongeren Beweegalliantie
Kennispartners	0
Partneractiviteiten voor domein	Er zijn in 2023 geen partnerbijeenkomsten georganiseerd.
Communicatie-instrumenten	4 nieuwsflitsen, 1 nieuwsbrief, LinkedIn berichten, een informatieboekje, video, vlaggen, website, banieren, groot landelijk evenement, bijeenkomsten, manifest, een nieuwe huisstijl en een beweegaward geproduceerd

*Domein Vrije Tijd is pas gestart in september 2023

**In de bijlage staan de opgehaalde obstakels opgesomd met mogelijke oplossingen.

Kennis voor meer bewegen

In aanvulling op domeinspecifieke vraagstukken kwamen er ook een aantal vraagstukken uit cirkels naar boven die op knelpunten op systeemniveau in de kennisinfrastructuur duiden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de hoeveelheid vragen om specifieke kennis die bij medewerkers van het Kenniscentrum Sport en Bewegen binnenkwamen waarvoor de tijd ontbrak om deze per stuk te beantwoorden en verschillend taalgebruik en -begrip tussen praktijk en wetenschap. Hiervoor is de cirkel Kennis voor Meer Bewegen op gericht. Eind 2023 bevond deze cirkel zich op niveau 2 – verenigen.

4.

Handelings- perspectieven voor ministeries

Meer bewegen stimuleren en makkelijker maken? Dat vraagt om een langetermijnvisie en -aanpak vanuit de Rijksoverheid. En om een intensieve en integrale samenwerking tussen departementen, Kamerleden en (lokale) partijen.

Hieronder staan de meest urgente handelingsperspectieven per minister weergegeven zoals gepresenteerd tijdens het Beweegcongres in Apeldoorn (oktober 2023) waartoe de Beweegalliantie oproept.

Ministerie van VWS

- Is als eigenaar van Rijksbreed beweegbeleid verantwoordelijk voor een interdepartementale aanpak en daarmee stimulator van effectief beweegbeleid bij andere ministeries.
- Maak bewegen normaal in de zorg (somatisch, langdurig en mentaal). Voorafgaand aan, tijdens én na behandelingen. Samenwerking met beweegaanbieders buiten de zorg is daarbij een speerpunt zodat er zo min mogelijk sprake is van de medicalisering van bewegen.
- Moedig lokale overheden aan om bewegen belangrijk te maken via Gezond en Actief Leven Akkoorden, het Programma Wonen, Zorg en Ondersteuning voor Ouderen en het Sportakkoord. Steun de uitvoering van lokale plannen met speciale aandacht voor minder validen, chronisch zieken, jongeren, ouderen en mensen met een lage sociaaleconomische positie.

Ministerie van SZW

- Stimuleer werkgevers en werknemers om langdurig zitgedrag tegen te gaan. Zet meer bewegen tijdens de werkdag krachtig in om werkenden productief en gezond te houden. Pas de ondersteunende wetgeving (Arbowet) aan op meer bewegen.
- Zorg dat bewegen normaal wordt gedurende de dag in de kinderopvang en de buitenschoolse opvang.
- Ondersteun bewegen bij mensen in kwetsbare posities, zoals mensen met een uitkering en mensen in armoede.

Ministerie van BZK

- Zorg dat het creëren en onderhouden van (natuur-inclusieve) beweegvriendelijke omgevingen een speerpunt is bij de (her)inrichting van de openbare ruimte. Op landelijk, provinciaal, regionaal en lokaal niveau, in samenwerking met het ministerie van LNV.
- Laat de Rijksoverheid als werkgever het goede voorbeeld geven door een beweegrijke werkdag voor alle rijksambtenaren te realiseren.
- Geef bewegen een prominente plek in de verdere uitvoering van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.

Ministerie van OCW

- Stimuleer voldoende aandacht voor bewegen van alle schooltypes (van PO tot en met WO) als onderdeel van de schooldag. Dit is heel belangrijk voor een leven lang vitaal zijn. Hierbij is extra aandacht voor het VMBO en het MBO wenselijk. De ongelijkheid en achterstanden zijn daar het grootst terwijl deze jongeren de ruggengraat zijn van de samenleving in de toekomst.
- Stimuleer dat vanuit de scholen ook na schooltijd wordt ingezet op extra bewegen. Werk hiervoor samen met lokale beweegpartners (programma school en omgeving).

Ministerie van I&W

- Moedig actieve mobiliteit aan en ondersteun dit. Maak het makkelijker en leuker voor mensen om te kiezen voor fietsen en lopen om zich te verplaatsen, eventueel in combinatie met het OV. Stimuleer innovatie om hieraan bij te dragen, in samenwerking met het ministerie van EZK.

5.

Groeiprogramma en inzet ZonMW vouchers

Eind 2023 zijn we begonnen met de verkenning en afbakening van de opdracht op lokale beweeginitiatieven te ondersteunen. Dit heeft geresulteerd in een plan van aanpak genaamd: Impactloket. Het Impactloket jaagt lokale laagdrempelige beweeginitiatieven aan met kennis, netwerk, onderzoek(monitoring) en financiën. Het is bedoeld om initiatieven lokaal door te ontwikkelen, of regionaal, danwel landelijk op te schalen. De Beweegalliantie is aanspreekpunt van deze lokale initiatieven. Bij het Groeiprogramma gaat het om bestaande lokale beweeginitiatieven, die dag dagelijks bewegen stimuleren op een laagdrempelige en leuke manier in de diverse domeinen, zoals werk, onderwijs, vrije tijd of zorg. De Beweegalliantie ondersteunt lokale beweeginitiatieven bij het wegnemen van obstakels die zich voordoen bij het borgen en/of opschalen van het beweeginitiatief.

Samen met ZonMw is in maart 2023 een aftrap gemaakt met de inzet van kennis- en implementatievouchers, genaamd 'meer bewegen in het dagelijks leven', op de doelgroepen Jeugd en mensen met minder kansen.

Het doel van deze subsidieoproep is dat obstakels om lokaal succesvolle beweeginitiatieven te borgen en/of op te schalen worden weggenomen. Met inzet van een voucher kan een lokaal beweeginitiatief expertise van anderen benutten en/of kan een organisatie die een lokaal beweeginitiatief wil adopteren en opschalen en daar obstakels bij ervaart ondersteuning krijgen. Met het inzetten van de vouchers en het wegnemen van obstakels richten we ons op het faciliteren van meer bewegen door de dag heen van jeugd en mensen met minder kansen die weinig bewegen.

Naast de aftrap met ZonMw zijn de eerste trajecten ondersteund door de Beweegalliantie en zijn lokale initiatieven in kaart gebracht en zijn 10 mooie voorbeelden verspreidt door ZonMw en de Beweegalliantie.

Informatie over de kennis- en implementatie vouchers is te vinden op de volgende site:

Kennis- en implementatie impuls bewegen in het dagelijks leven (zonmw.nl).

<https://www.zonmw.nl/nl/programma/kennis-en-implementatie-impuls-bewegen-het-dagelijks-leven>

6.

Vooruitblik

Anderhalf jaar Beweegalliantie heeft veel opgeleverd. Denken en werken vanuit de ambitie om overal, elke dag meer bewegen toe te voegen heeft veel doe-perspectief opgeleverd. Voor scholen, werkgevers, zorginstellingen, vrijetijdorganisaties, overheden en voor inwoners zelf. Het kan gewoon. De grote uitdaging is het prioriteren van meer bewegen. Meer bewegen levert veel waarde op. Waarde voor individuen, waarde voor organisaties en waarde voor de hele samenleving.

Ten tijde van het schrijven van deze vooruitblik zitten we al diep in 2024. Het hoofdlijnenakkoord is gesloten en het eerste Kabinet Schoof is van start. Bewegen heeft een mooie plek in de tekst van het hoofdlijnenakkoord. De financiële situatie van de Rijksoverheid is helaas niet hoopgevend. De opgave wordt naar verwachting om met minder middelen meer te bereiken. Daarvoor zijn vier dingen cruciaal:

- Inzetten op laagdrempelige, structurele gedragsveranderingen: meer bewegen is in essentie eenvoudig en hoeft niet veel te kosten. Er is geen structureel, duur aanbod voor nodig. Het is juist de kunst om meer laagdrempelig bewegen routine te laten worden in de gewone daginvulling van alle mensen: kinderen, jongeren, werknemers, ouderen, minder validen, mensen met een chronische aandoening, mensen met een smalle beurs, enz. De benodigde (cultuur)verandering kost extra aandacht en dus geld. Echter, daarna is het een logisch onderdeel van de dag geworden.
- Domeinoverstijgend werken: meer bewegen kan overal. Op school, in de kinderopvang, op het werk, onderweg, in de zorg, in de leefomgeving enz. Daarmee is meer bewegen een domeinoverstijgende uitdaging. Het vraagt om aandacht voor meer bewegen in het beleid van meerdere ministeries en het vraagt om werk maken van meer bewegen in verschillende domeinen. Dit levert niet alleen meer bewegen op. Meer bewegen draagt ook bij aan de doelen van de andere domeinen. Een win-win dus.
- De doelgroep betrekken: in succesvolle voorbeelden van structureel meer, routinematig, laagdrempelig bewegen is de motivatie en behoefte van de doelgroep een belangrijk vertrekpunt. Zij moeten het immers doen en als ze vooraf betrokken zijn en inbreng hebben, is de kans op het volhouden van nieuw gedrag veel groter.
- Leiderschap: niemand is tegen meer bewegen. Meer bewegen gaat echter niet vanzelf. Leiderschap is gevraagd om zelf het goede voorbeeld te geven maar ook om anderen te motiveren en te faciliteren om meer bewegen toe te voegen. Politiek en overheid, landelijk, provinciaal en lokaal, hebben de afgelopen periode de intentie getoond om dit goede voorbeeld te geven. Op naar concrete invulling hiervan!

Op een aantal plekken binnen de verschillende domeinen lukt het al goed om van meer bewegen een gewoonte te maken. Samen met de betreffende initiatiefnemers werkt de Beweegalliantie aan de verdere uitrol en opschaling hiervan. Waar nodig wordt gewerkt aan beleidsbeïnvloeding om processen te versnellen. Bovendien zijn steeds meer gemeenten geïnteresseerd om samen met de Beweegalliantie meer bewegen te gaan stimuleren in alle domeinen. De samenwerking met het Nationaal Programma Leefbaarheid & Veiligheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken is hier een goed voorbeeld van. Meer bewegen gebeurt lokaal. De gemeente heeft een belangrijke, faciliterende rol. De olievlek van aandacht voor meer bewegen breidt zich langzaam maar zeker uit naar waar mensen dagelijks zijn. De Beweegalliantie zet zich met al haar energie in voor een steeds sneller groeiende olievlek van structurele aandacht voor meer bewegen. Overal. Elke dag.

Bijlagen I

Cirkels / obstakels / partijen

Onderwijs	
1. 0-4 jarigen	
Vraagstukken en obstakels	Oplossingsrichtingen en acties
1. Omgeving/design KDV/VVE (zowel binnen als buiten) nodigt niet uit tot bewegen	Landelijk (overheid/politiek) - Zorgen dat 0-4 groep meegenomen wordt in monitoring/metingen van overheidsrapporten. - Opnemen van richtlijnen (inrichtingseisen) m.b.t. beweegvriendelijke en gezonde omgeving) in samenwerking met gezonde kinderopvang en/of groene kinderopvang partijen Lokaal (gemeentes/bestuurlijk) - Materialen ontwikkelen/aanscherpen die het belang en de meerwaarde van een beweegvriendelijk omgeving duidelijk maken (en barrières m.b.t. veiligheid niet uit de weg gaan maar oplossingen bieden) - VVE Subsidie koppelen aan beweegvoorwaarden - Subsidies voor groen/ blauwe KDV en subsidie voor beweegmateriaal aanvragen - Strategie ontwikkelen en uitvoeren om materialen onder de aandacht te brengen van beleidmakers, architecten, KDV organisaties en ouders - Verankeren van het belang van bewegen in het beleid van de KDV - Onderzoek naar wensen en drijfveren ouders met kinderen op de kinderopvang. Versterken bestaande initiatieven gericht op contact tussen ouders en bewegen of (indien niet aanwezig) pilot met nieuw initiatief (vanuit ouders zelf). - Contact met VNG om te onderzoeken of bewegen 0-4 leeftijd voldoende aandacht krijgt in lokale preventie en sport akkoorden Werkveld (vestigingen kdv/ beweegmakers) - Bijscholing/coaching on the job en het aanreiken van praktische tools om van bewegen een dagelijkse routine te maken - Duurzame financieringsmogelijkheden onderzoeken met zorgverzekeraars en gemeenten (link met Kansrijk start activiteiten rondom GALA (en IZA). Al vanaf preconceptie en zwangerschap. - Opleiders overtuigen van het belang van het opnemen van bewegen in de opleiding/bijscholing (direct of via de partij die bepaald wat er in de opleiding en bijscholing opgenomen wordt) – specifiek aandacht voor MBO opleiding
2. Het promoten van bewegen in de dagelijkse praktijk (gedragsverandering PM'ers)	
3. Duurzaam inzetten van beweeg programma's	
4. Beïnvloeden van beweging thuis vanuit KDV/VVE/Gastouders om gedragsverandering bij ouders te realiseren	
5. Beïnvloeden en versterken van de bestaande leefomgeving en gezondheid via programma's en beleid	

2. Primair onderwijs

Vraagstukken en obstakels	Oplossingsrichtingen en acties
1. Beweging door de (school)dag heen creëren	Landelijk (overheid/politiek) - Sturen op gemeentelijk/ landelijk beleid richting streefdoel minimaal 60 minuten bewegen tijdens schooldag, beschikbaar voor ieder kind. Lokaal (gemeentes/bestuurlijk) - Sturen op duurzame middelen voor de inzet van Beweegprofessionals in de school (o.a. gymleraar minimaal 1 dag buiten de gymzaal als regisseur van een Bewegen-in-en-om-School team met bijv. mbo-opgeleide professionals). - Steun bij inzet omgevingsinterventies school (schoolpleinen, speelvoorzieningen in de wijk, schoolgebouwen, fiets parkeren, etc.) - Commitment / draagvlak creëren in onderwijsveld en aanpalende domeinen voor meer bewegen tijdens de schooldag - Beweegadvies concretiseren en implementeren (0-2 jaar kan scherper), verbinding maken tussen bewegen en risicovol spelen, effectieve interventie databank. Werkveld (scholen/beweegmakers) - Inzet voorlopers-scholen inzetten die als inspiratiebron kunnen dienen voor andere scholen - Schoolaanpak, met in het pakket gezonde schooladviseurs en sportmakelaars en/of Buurtsportcoaches - Les en bijscholing programma/modules ontwikkelen over bewegen die opgenomen kunnen worden in bestaande opleidingen voor medewerkers - Ontwikkeling gecertificeerde train-de-trainer cursus voor adviseurs/procesbegeleiders van o.a. Jogg, Gezonde School en sportservice-bureaus m.b.t. begeleiding van implementatieproces Dynamische Schooldag op maat - Organiseren van gesprekken met scholen en experts om de cursus vorm te geven - Een toolbox bestaande uit evidence-informed stappenplan, kwaliteitscriteria en monitoringsen evaluatie instrumenten
2. Startkracht en implementatiekennis voor bewegen door de dag heen tijdens de schooldag in het onderwijsveld lanceren	
3. Meer draagvlak (bestuurlijk) en commitment (politiek) om Dynamische Schooldag op Maat te realiseren	
4. Effectieve ondersteuningspakketten (bijv. vanuit rijksoverheid, gemeenten, sportbedrijven om synergie te creëren tussen onderwijs, gemeente en aanbieders)	
5. Meer aandacht richting politiek, directies en onderwijs over belang van bewegen en meer bewegen in het onderwijs	
6. Financiële steun bij inzet omgevingsinterventies school (schoolpleinen, speelvoorzieningen in de wijk, schoolgebouwen, fiets parkeren, etc.)	

3. VMBO (12-17 jaar)	
Vraagstukken en obstakels	Oplossingsrichtingen en acties
Deskundigheid bij ambassadeurs en professionals: de ambassadeur op de school moet geschoold worden in het creëren van draagkracht op het niveau van beleid, sociale- en fysieke omgeving en aanbieders van activiteiten. De professional op de school moet geschoold worden in het co-creëren, uitvoeren en evalueren van activiteiten, omgeving en beleid om bewegen door de dag heen mogelijk te maken. Lerend netwerk: samenwerking met bedrijven en maatschappelijke partners: Scholen zijn nog niet gewend om samen te werken met bedrijven en maatschappelijke partners. Hoe zorg je voor een gemeenschappelijk belang zonder je eigenheid te verliezen en wat doe je met de ontwikkelde vernieuwingen. Stem van de doelgroep: Ondanks dat de doelgroep op school zit is het nog best lastig om leerlingen te betrekken die niet veel met sport hebben. Hoe zorg je ervoor dat deze leerlingen meehelpen om richting te geven aan hun eigen toekomst Landelijke beweging en duurzame borging Een groeiende landelijke beweging moet aan de slag om de draag- en daadkracht te verhogen. Impactmeting We weten (te) weinig over de impact van bewegen op jongeren binnen het VO	Landelijk (overheid/politiek) - voorlopers-scholen inzetten die als inspiratiebron kunnen dienen voor andere scholen - organisatie van beweegfestivals en de aansluiting bij netwerk-bijeenkomsten Lokaal (gemeentes/bestuurlijk) - Regionale Living labs (Amsterdam, Den Haag, Eindhoven, Groningen) - Systeemaanpak activiteiten, omgeving en beleid - (Regionaal) lerend netwerk oprichten - Het in kaart brengen van het bestaande aanbod en de (lokale) mogelijkheden door middel van een inventarisatie - Kennisinstellingen, bedrijven, jongeren en praktijkprofessionals aan elkaar verbinden Werkveld (VMBO scholen/beweegmakers) - Contextmapping en co-research: Het in kaart brengen en verbinden van de wensen, behoeften en leefwereld van VMBO-jongeren ten aanzien van sport en bewegen. - Gepersonaliseerde data en technologie - Co-design interventie: het ontwerpen van de beweegaanpak in co-creatie met VMBO-jongeren en het bedrijfsleven. - Regio aanpak (lerende netwerken) met VO directies om bewegen te stimuleren - Literatuurstudie: In samenwerking met het VMBO-lab

4. Speciaal onderwijs	
Vraagstukken en obstakels	Oplossingsrichtingen en acties
De doelgroep zelf - Geen bewustzijn op de positieve kanten van sport & bewegen, oftewel geen waardebesef - Onvoldoende zelfvertrouwen om deel te nemen aan sport/bewegen - Jongeren zijn niet betrokken bij het maken van keuzes rondom sport & bewegen, gezondheid op school om te komen tot meer passend en plezier in bewegen, en meer eigen regie daarop De rol van onderwijs en gemeenten - Gemeenten zijn (nog) niet gewend om integraal gezondheidsbeleid te maken en uit te voeren - Geen integrale capaciteit beschikbaar - Buurtsportcoaches kunnen die rol innemen, echter ook daar is onvoldoende capaciteit (zowel kwalitatief als kwantitatief) én wordt per gemeente zeer verschillend ingezet - Nauwelijks opgenomen in het onderwijsprogramma - Leerkrachten voelen zich geen expert op dit terrein - Er wordt weinig gedaan met het betrekken van jongeren zelf	Landelijk (overheid/politiek) - Samenwerkende teams op lokaal/regionaal niveau: Heroes coaches, studenten, doelgroep zelf en Team 12's - Ondersteuning en kennis intermediair (scholen, instellingen, club, gemeenten - Organisatorisch (implementeren-verankeren, netwerk) Werkveld (speciaal onderwijs instellingen/beweegmakers) - Specifieke en passende integraal aanbod/methodieken voor de doelgroep - Inhoud (omgang doelgroep, didactisch - Vorm: on thejob, hand-/lesboeken, online

5. Jongeren en activiteiten in de wijk/vrije tijd	
Vraagstukken en obstakels	Oplossingsrichtingen en acties
- Doelgroep centraal verleggen: eigenaarschap (duurzaamheid) - Betrekken van ander beweegaanbod (samenwerken) - Ontbreken van perspectief voor jongeren - Andere domeinen aanjagen (justitie, zorg, welzijn etc.) en verbinden - Samenwerking met kennispartners - Kaderontwikkeling stimuleren en beperkingen lokale infrastructuur weg werken - Structureel beleid/ financiering landelijk, lokaal met gemeenten/ jongerenwerk).	Landelijk (overheid/politiek) - Mentale fitheid creëren - Beleidsinstrumenten Lokaal (gemeentes/bestuurlijk) - Experts en ervaringsdeskundigen delen verhalen op socials, geven workshops extern - Blijven communiceren actief in-en extern over (sociale)veiligheid en mentale gezondheid - Beleids Werkveld (straatcoaches/beweegmakers) - Eén op één & small-groupcoaching - Verbinding centraal stellen: laagdrempelig en naar behoefte support bieden op maat. - Het in kaart brengen en verbinden van de wensen, behoeften en leefwereld en systeemomgeving om

6. MBO onderwijs	
Vraagstukken en obstakels	Oplossingsrichtingen en acties
- Ontbreken van wettelijke kaders voor onderwijs in bewegen en sport - Onvoldoende inzicht in beweeggedrag van jongeren op het mbo - Onvoldoende bekend over programma's, aanpak of interventies, o.a. waar jongeren ook zelf kunnen participeren in het organiseren van aanbod - Aandacht voor beroepsvitaliteit als standaard onderdeel van het lesprogramma - Beweegidentiteit van (toekomstige) mbo-professional ontwikkelen	Landelijk (overheid/politiek) - Bewegen en Sport verplicht stellen in het mbo-onderwijs - Door haar netwerk in te zetten om de noodzaak van bewegen en sport verankerd te krijgen in beleid zowel landelijk als op school-niveau. Dit wordt ondersteund door publicaties - Inzet landelijke lab Lokaal (gemeentes/bestuurlijk) - Verbreding kennisnetwerk - Doorontwikkeling platform Sport & Gezonde Leefstijl (netwerk RoC'svoor kennisdeling) - Subsidiemogelijkheden voor MBO's voor Bewegen - Inzet van Schoolsportcoach: een professional die aan de slag gaat met bewegen Werkveld (MBO onderwijs instellingen/beweegmakers) - Praktijkgericht onderzoek vanuit ROC's/Practoraten - Practoraten gericht op actieve/vitale jongeren (onderzoek/kennis-deling) - TestJeLeefstijl(data + infrastructuur) - Inzet Buurtsportcoaches op MBO

Zorg		
1. Ouderen (lokale preventiestructuur)		
Vraagstukken	Oplossingsrichtingen en acties	
1. Kloof zorg & beweegaanbod	Landelijk (overheid/politiek) - Netwerk opzetten zorg, welzijn en (sportief) sport en bewegen - Imago verbetering: we zijn ook voor (nog) gezonde ouderen. Noem het sport ipv beweegactiviteit. - Bewustwording creëren bij directe zorgpartijen - Financiering sport en bewegen door zorgverzekeringen - Landelijk fonds (VWS) + partners - Bewegen structureel onderdeel van landelijke als programma Een tegen Eenzaamheid - Verbinden van laagdrempelig beweegaanbod binnen andere landelijke programma's en bewegingen Lokaal (gemeentes/bestuurlijk) - Subsidieregeling voor sportclubs die jaar rond beweegaanbod bieden - 1e lijn sport-zorg-welzijn. Meer betrekken bij uitvoering (o.a. doorverwijzing) - Sleutelfiguren uit doelgroep betrekken (Beweegmakers) en stimuleren - Vereniging in gemeente alleen voor senioren i.s.m. vereniging lokaal - Kennis ontwikkeling sportaanbieders - Aandacht voor + inbedding seniorensport in reguliere sportopleiding - Lokaal GALA loket - Maak jezelf als ambassadeur BA bekend binnen overheidsland - Aansluiten organisaties segmenten - Aandacht voor reablement, fietsen en wandelen Werkveld (instellingen thuiszorg/beweegmakers) - Bewegen als onderdeel van de behandeling - Initiëren van beleidsinstrumenten of vergroten handelingsperspectieven van beleidsbepalers? Hoe? - Bewegen op Recept: verbinden als good practice voor samenwerking met de zorg; - Aandacht voor laagdrempelig bewegen als reablement, fietsen en wandelen binnen bestaande succesvolle programma's; - Inzet van meer Beweegmakers: ouderen die mee organiseren; - Bouwen van community's (lokaal eigenaarschap). We zien dat dit werkt, maar dat die onvoldoende gebeurt op diverse plekken; - Zorgverlener betrekken bij leefstijl - Kantine als buurthuis - Zorgen voor duidelijk en heldere toekomstmogelijkheden als docent/ lesgeven en financiën - Samenwerking tussen buurtsportcoaches segmenteren, gericht opleiden - Bijscholing + voorlichting - Goede verbinding praktijk + inhoud/ervaring opleidingen + levensloop bestendigheid erin 'vangen'	
2. Bereiken doelgroep: bereiken we de (juiste) ouderen?		
3. Bekwaamheid medewerkers nu & in toekomst en creëren meer structurele capaciteit voor meer bewegen lokaal		
4. Structurele financiering		
5. Verbinding ministeries en lokale overheden en tussen programma's		
6. Toegankelijkheid: vergroten van meer dag dagelijks beweegaanbod voor ouderen		

2. Zorg en bewegen (breed)		
Vraagstukken	Oplossingsrichtingen en acties	
1. Versterken toeleiding via beleidsmaatregelen van zorgprofessionals uit eerste-en/of tweedelijnszorg naar beweeginterventies/activiteiten	Landelijk (overheid/politiek) - Bewustzijn creëren over het belang van sport en bewegen voor patiënten/lagere zorgkosten en over de effectiviteit van sport en bewegen ter preventie van chronische aandoeningen Lokaal (gemeentes/bestuurlijk) - Kennis bij de (sport)professionals of (beweeg)vrijwilligers overbrengen over de beperkingen van de doelgroep – wat kan de doelgroep wel of niet qua bewegen - Aandacht voor sport en bewegen vastleggen in landelijk en lokaal beleid, maar ook in het beleid van (zorg/sport)organisaties. - Match-making tussen verenigingen, inwoners en (sportieve) ruimtes; - Overzicht maken van de sporten beweegmogelijkheden in de buurt, zoals een 'beweegkaart' van sporten beweegaanbod. Werkveld (zorgprofessionals en beweegmakers) - Vaardigheden bij de zorgprofessionals of (beweeg)vrijwilligers om de doelgroep te begeleiden bij sport en bewegen (handelingsspectieven (-)) - Vergroten startkracht binnen zorglocaties om bewegen door de dag en in de wijk te stimuleren via o.a platform van Unique Sporten en andere platformen; - Vaardigheden bij de (sport)professionals of (beweeg)vrijwilligers om de doelgroep blijvend te motiveren voor sport en bewegen en verantwoordelijkheid vergroten bij andere organisatie; - Passend sport en beweegaanbod ontwikkelen. Het sporten beweegaanbod moet goed passen bij de mogelijkheden die een patiënt heeft. - Meer aandacht voor laagdrempelige initiatieven als tuinieren, wandelen en reablement; - Goede communicatie tussen de sport- bewegen, en zorgprofessionals over de doorverwijzing van een patiënt, maar ook over de terugkoppeling of voortgang van patiënt. - Aanwezigheid van geschikte doorverwijsmogelijkheden en sporthulpmiddelen - De effecten van de aanpak op het sporten beweeggedrag van de patiënten in kaart brengen door middel van cijfers of verhalen waardoor successen gedeeld worden.	
2. Vergroten organisatiekracht van zorglocaties om bewegen door de dag heen te stimuleren		
3. Opscaling, doorontwikkeling voor duurzame organisatie en financiering van bestaand succesvol beweegaanbod voor chronisch zieken;		
4. Vraagstimulering vergroten bij specifieke doelgroepen richting beweegaanbod		
5. Inrichting lokale preventiestructuur in de wijk tegen versnippering en voor meer samenwerking tussen professionals en inwoners.		

Werk	
Vraagstukken en obstakels	Oplossingsrichtingen en acties
1. Ontbreken systeemaanpak of integrale aanpak voor meer bewegen op de werkvloer 2. Te weinig visie en geen voorbeelden (ambassadeurs) binnen organisaties 3. Systeem (landelijk beleid); een breed gedragen landelijke visie en beleid op bewegen/vitale werknemers ontbreekt. 4. Businesscase / verkeerde knoppen: 5. Er zijn wel onderzoeken die inzicht geven in bijvoorbeeld de kosten en baten van sporten en bewegen op macroniveau of het effect van vitaliteit op verzuim. De realiteit is echter dat er aan verzuim vaak niet gezondheid gerelateerde zaken ten grondslag liggen. 6. Ontbreken domein werk specifieke kennis- en (lokaal) ondersteuningsstuctuur (kennis versnipperd, ondersteuning ontbreekt)	Landelijk (overheid/politiek) - Meer urgentie binnen de overheid aanwakkeren om activity based working te agenderen via een landelijke vitaliteitsagenda - jongeren en jong volwassenen bewust maken van het belang van voldoende bewegen en daarmee het belang van gezondheid als (toekomstige) werknemer Lokaal (gemeentes/bestuurlijk) - In de Arbowet concreter maken wat het betekent dat de werkgever en werknemer een verantwoordelijkheid hebben voor de gezondheid van werknemers - De KOBA-DI en Net Employability Standard als instrumenten inzetten waarmee op microniveau kosten-baten analyses kunnen worden gemaakt. Vanuit het perspectief van werkvermogen zijn er de Work Ability Index en de MoDi (Monitor Duurzame Inzetbaarheid). Werkveld (werkgevers/werknemers/beweegmakers) - Voor een duurzame gedragsverandering en borging van bewegen binnen organisaties, is een systeem-/integrale aanpak nodig. Daarbij is de aandacht nodig voor fitte medewerkers en teams, én een gezonde werkomgeving als integraal onderdeel van de visie, strategie en het beleid van de organisatie. - Naast verantwoordelijkheid van de werkgevers is een winst te behalen in de inzet van medewerkers zelf - Het is van belang dat een werkgever zich bewust wordt van het belang van beweeggedrag in het kader van de inzetbaarheid van medewerkers én dat dit beweeggedrag te beïnvloeden is. - Bedrijven leren hoe je activiteiten implementeert - Bedrijven inschakelen die als koploper en succesvol praktijkbeeld ingezet kunnen worden om te inspireren en praktijkervaringen te delen.

Leefomgeving	
Vraagstukken en obstakels	Oplossingsrichtingen en acties
1. Gezonde buurten - Slechte toegang tot bewoners - Weinig kennis bij gemeenten over het belang van beweeg-vriendelijke buurtende (relatie van natuur, spelen en ontmoeten tot gezondheid) - Gebrek aan kennis over participatie richting bewoners en kinderen - Gebrek aan samenwerking tussen de verschillende domeinen - Gebrek aan beleid (speelbeleid, bijv.); - Gebrek aan ambitie richting borging en programmering - Capaciteit - Geld 2. Ruimte voor lopen - Geen integrale aanpak / samenwerking tussen diverse partijen (en binnen gemeenten) en geen structurele uitwisseling tussen partijen om meer lopen te stimuleren - Slechte bereikbaarheid van basisvoorzieningen (Walkabilityscore) - Organisatiekracht (uitvoeringsorganisatie) bij professionals en ouderen/initiatiefnemers) om meer lopen toe te voegen 3. Revolutie op schoolpleinen - Obstakels rondom de fysieke transformatie van de buitenruimte rond scholen te definiëren, agenderen en zoveel mogelijk weg te nemen, waaronder de volgende onderdelen: 1. Gebrek aan eigenaarschap en het ontbreken van een integrale aanpak op lokaal, regionaal en landelijk niveau, waarbij gebrek aan informatie en toegankelijkheid van informatie en inzet van o.a. beleidsmaatregelen voor sleutelfiguren vanuit scholen/ wijkplannen en gemeenten een belangrijke rol spelen; 2. Het ontbreken van voldoende gelijkwaardige (toegang tot) financiering en (ervarings-) kennis/ capaciteit om het schoolplein aan te pakken en het onderhoud borgen. In het bijzonder op scholen in kwetsbare wijken en scholen met multiproblematiek en ook andere doelgroepen (0-4 jarigen); 3. Ontbreken van borging in gebruik van het schoolplein als onderwijsruimte in de praktijk van het onderwijs en de opleiding voor docenten; 4. Ontbreken van een overzicht van de staat van het schoolplein en een duidelijk kwaliteitskader; 5. Openstellen van schoolpleinen na schooltijd. 6. Samenwerken met Kinderopvang en BSO en de wijk.	Landelijk (overheid/politiek) - Andere domeinen aanjagen (justitie, zorg, welzijn etc.) en verbinden - Structurele Financiering van omgevingsinterventies Lokaal (gemeentes/bestuurlijk) - De verbinding te maken tussen de veranderingen in de fysieke buitenruimte en het gebruik van die ruimte om te zorgen voor duurzame verankering in het (beweeg)gedrag - De fysieke transformatie te versnellen en zich in te spannen om ondersteuning voor alle scholen gelijkwaardig toegankelijk te maken - Een publiek-maatschappelijke beweging op te zetten die zich richt op ondersteunen van scholen om deze opgave te realiseren - Kaderontwikkeling stimuleren en beperkingen lokale infrastructuur weg werken - Structureel beleid/ financiering landelijk, lokaal met gemeenten/ jongerenwerk) - Meer samenwerking met kennispartners Werkveld (werkgevers/werknemers/beweegmakers) - Kennisniveau vergroten bij doelgroep - Inzicht in behoeften van voetgangers - Betrekken van ander beweegaanbod (samenwerken), lokaal uitwisselen - Het opstarten van een lerend netwerk om obstakels weg te werken voor gemeenten/wijken/ schoolbestuurders in samenwerking met alliantiepartners om (systeem) barrières weg te werken. - Regionale en/of lokale samenwerkingsverbanden op te tuigen om meer mensen in beweging te brengen - Het uitbreiden van het aantal regionale en lokale partners die zelfstandig aan de slag kunnen met het inrichten van beweeg-vriendelijke groene schoolpleinen via tools en/ of de inzet van een regionaal netwerk. - Structureel inzetten van ervaringskennis, onder de noemer van schooldirecteuren die per regio aantal schoolleiders om met dit thema aan de slag te gaan; - Het verspreiden van implementatietools als onderdeel van de programma aanpak om nieuwe doelgroepen te bereiken in andere regio's en/ of nieuwe doelgroepen te bereiken; - Het aanreiken van handelingsperspectieven/ kennis aan ambtenaren/ schoolbesturen om structureel aan de slag te gaan met beleid en het inrichten van beweegvriendelijke groene schoolpleinen; - Boosten, aandacht en podium geven van inspirerende cases in samenwerking met cirkelpartners+ plus inzet influencers/ ambassadeurs.

Bijlagen II

Overzicht alliantiepartners per mei 2024

1. 2+1+2 onderwijs	46. BrabantZorg	90. Eredivisie CV	135. Gemeente Zwolle
2. 3x3 Unites	47. Brancheorganisatie NAPK	91. Eurofins	136. Gezond Natuurwandelen
3. 8D games	48. Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang	92. EuroFit	137. Gezonde kinderopvang
4. a.s.r. Vitality	49. Buro SAM	93. e-Vitality B.V. (Wefitter)	138. Gezonde School
5. Aapjeskooi	50. BYCS	94. Fc Dordrecht	139. GGD
6. AC Adviseurs	51. CAOP	95. Fc Groningen	140. GGD Amsterdam
7. Accres. Sportbedrijf Apeldoorn	52. Capelle a/d IJssel	96. Femvital	141. GGD Gelderland Zuid
8. Achmea Zilveren Kruis	53. Casa Fysio	97. Feyenoord Rotterdam	142. GGD GOHR Nederland
9. Achterhoek in Beweging	54. Catharina	98. Fietzersbond	143. GGZ Centraal
10. Actief in Beweging / Gelder in Beweging	55. Champ corporate wellbeing	99. Firda	144. GGZ Noord Brabant
11. Actiz	56. Chris Visser	100. FITR Company	145. Gilde Opleidingen
12. Adaptics	57. Chronisch Zorgnet	101. FitterUp	146. Goedopweg
13. ADO Den Haag	58. CIOS Haarlem Hoofddorp	102. FNV Sport & Bewegen	147. GoldenSports
14. Adviseur Lokale Sport	59. City Legends	103. Fonds Gehandicapten Fonds	148. Gooitz
15. Agora	60. Coalitie Leefstijl in de Zorg	104. Fontys Hogeschool - Sportkunde	149. Goudendans
16. AIG	61. Cognitieve Fitness	105. FysioNu	150. Graafschap College
17. AJN Jeugdartsen Nederland	62. Colijn & Partners	106. Fysiotherapie de Backere	151. Green Business Club
18. Alfa College	63. Confriends	107. Gelder in beweging	152. Groeifiets
19. Alkmaar sport	64. CROW	108. Gelderse Sportfederatie	153. Haagse Hogeschool
20. Alles in Beweging	65. Cruijf Foundation / MOS	109. Gemeente Almere	154. Halo Jobbing
21. Alles is gezondheid	66. Cultuurconnectie	110. Gemeente Alphen a/d Rijn	155. Hanzehogeschool Groningen
22. Alliantie voor Dans Veilig	67. CVO	111. Gemeente Amersfoort	156. Hartstichting / Samenwerkende Gezondheidsfondsen
23. Alphen Vitaal	68. D&M bedrijfsgezondheid	112. Gemeente Amsterdam	157. Heartbeat ventures
24. Amsterdam UMC	69. Danceconnects	113. Gemeente Apeldoorn	158. Heel breed
25. Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten	70. Dansbelang NBDO	114. Gemeente Arnhem	159. Heijmans
26. ANBO	71. Dansfabriek	115. Gemeente Borne	160. Het Danspaleis
27. Anders Reizen	72. Dappre / FitCoins	116. Gemeente Bronckhorst	161. HHS
28. ANWB	73. De Goede Woning	117. Gemeente Culemborg	162. Hogeschool Arnhem Nijmegen
29. AON	74. De Haagse Hogeschool	118. Gemeente Den Haag	163. Hogeschool Utrecht
30. ASM	75. De Harde Leerschool	119. Gemeente Doetinchem	164. HSO/ Lectoraten
31. Atletiek Unie	76. De Mandemakers Groep (DMG)	120. Gemeente Dordrecht	165. Hugo Cycling
32. Atletiekunie	77. De Zorggroep	121. Gemeente Eindhoven	166. Huis voor Beweging
33. AVS	78. Decathlon	122. Gemeente Enschede	167. Huis voor de Sport
34. Balm Academie	79. Deltion College	123. Gemeente Gouda	168. Huis voor de sport Groningen
35. Bas van de Goor Foundation	80. Digitaal in Balans	124. Gemeente Haarlem	169. Humanitas
36. Basic Fit	81. DordtSport - Gemeente Dordrecht	125. Gemeente Heerlen	170. Humpy Jumpy
37. Bedrijventerrein Spaanse Polder	82. Drenthe College	126. Gemeente Kaag en Braasem	171. HVA
38. Berenschot	83. DTV consultants	127. Gemeente Leeuwarden	172. HvA Lectoraat Bewegen in en om school
39. Beweeghuis Maastricht	84. Dulon College	128. Gemeente Leiden	173. IenW
40. Bewegen het nieuwe normaal	85. Eentegeneenzaamheid	129. Gemeente Maastricht	174. In Movimento
41. Binnenlandse Zaken	86. Effective Assitance	130. Gemeente Rotterdam	175. InenW
42. Biocheck	87. Embedded Fitness	131. Gemeente Utrecht	176. InHolland
43. Bluezonamics	88. Erasmus Centrum voor Zorgbestuur	132. Gemeente Woerden	177. InnoBeweegLab
44. BMK	89. Erasmus University Rotterdam	133. Gemeente Zaanstad	178. Innovam
45. BOVAG		134. Gemeente Zoetermeer	

179. Inretail	224. MBO College Hilversum	264. NMC Bright	308. Rookvrij & Fitter
180. Interventie Jonge Sporthelden	225. MBO Raad	265. NOC*NSF	309. Rotterdam Loopt
181. Introdans	226. MBO Raad/ Alfa College	266. Noorderpoort	310. Rotterdam SportSupport
182. IVN	227. Medifitweb	267. Novo Nordisk	311. Ruimte-OK
183. Jantje Beton	228. Medisch Spectrum Twente	268. Nudge Cycling BV	312. RVO
184. JBN/Tuimeljudo	229. Meer muziek in de klas	269. NVFK en Hogeschool Utrecht Lectoraat Leefstijl en Ge-zondheid	313. Samenwerkende Gezondheidsfondsen (SGF)
185. Jeugdarts GGZ	230. Menso Emmen	270. ONS Sneek	314. Saxion Hogeschool
186. Jeugdfonds Sport & Cultuur	231. Menzis	271. ONVZ	315. Scapino Ballet
187. JOGG	232. Milieu Centraal	272. Oogfonds	316. Shuffle Sport
188. Jonge Beweeghelden	233. Min VWS	273. Ouderenfonds	317. SLO
189. Junis Kinderopvang	234. Mindful en fit	274. Papendrecht	318. Special Heroes
190. KAMG	235. Mindful Run Nederland	275. Partnerschap Overgewicht Nederland	319. speelplan
191. Kampong	236. Ministerie van Binnenlandse Zaken	276. Patientenfederatie	320. Spinazie en sportschoenen
192. Kansrijke Start	237. Ministerie van Defensie	277. PCOB	321. Sport Data Valley
193. KBO-PCOB	238. Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	278. Pitko	322. Sport en transplantatie
194. KCSB	239. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	279. Platform 31	323. Sport Service Noord Brabant
195. Kenniscentrum Sport & Bewegen	240. Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	280. Platform Ruimte voor Lopen	324. Sport-&Beweegcampus Assen
196. Kennisland	241. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	281. Players United	325. Sportakkoord Westland
197. Kipz	242. Monkey Moves	282. Playfit	326. Sportbedrijf Arnhem
198. Kitemobile (Funboxx)	243. MOS	283. PON	327. Sportbedrijf Drachten
199. KNBB	244. MQ Scan	284. PO-Raad	328. SportDrenthe
200. KNGF	245. MRDH	285. POS	329. SportFryslan
201. KNGU	246. Mulier instituut	286. PowerToMove	330. Sportgeneeskunde
202. KNHB	247. National eHealth Living Lab (NeLL)	287. project vmbo lab	331. Sporthelden
203. KNKV	248. Natuurlijk Sportief	288. Proludic	332. SportID Nieuwegein
204. KNVB	249. Natuurmuseum Brabant	289. Provincie Noord-Brabant	333. Sportief besteed groep
205. KNWU	250. NCJ	290. Provincie Utrecht	334. Sportief Groot Worden!
206. Koninklijke Wandelbond Nederland	251. Ned. Basketball Bond	291. PWXR B.V. (Active e-sport arena)	335. Sportinnovator
207. Krajicek Foundation	252. Nederlands Jeugdinstituut	292. QR Fit	336. Sportivate
208. Kuostudio	253. Nederlands Paramedisch instituut (Npi)	293. Rebelgroup	337. Sportkracht '12
209. KVLO	254. Nederlandse Orthopaedische Vereniging (NOV)	294. Recovery RUN	338. Sportnetwerk Overijssel
210. KWF	255. Nederlandse Vereniging van revalidatieartsen (VRA)	295. Regiocollege	339. Sportservice Amsterdam
211. Landstede MBO	256. Nederlandse Vereniging voor cardiologie (NVVC)	296. Reuma Nederland	340. Sportservice Flevoland
212. Leefstijl HUB	257. Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVVP)	297. Reva Sport	341. Sportstad
213. Liemers college	258. Nederlandse Vereniging voor Reumatologie (NVR)	298. Rijksuniversiteit Groningen	342. Sportunity BV
214. LKCA	259. NIJHA	299. Rijn IJssel	343. SportUtrecht
215. LMCG	260. NL Actief	300. RIVM	344. SportZeeland
216. Logirix (Sippy)	261. NL Sportraad	301. Robert de Graaf	345. Springlab
217. Long Alliantie Nederland (LAN)	262. NL Werkt aan Werk	302. ROC Deltion College	346. SSNB
218. Loopbaan Garantie	263. NLactief	303. ROC Midden Nederland	347. St. Exercise is medicine / Rookvrij & Fitter
219. Loyalis		304. ROC Nijmegen	348. St. Meer muziek in de klas
220. Lucia Marthas		305. ROC van AMSTERDAM	349. Stanislascollege
221. Maastricht University		306. ROC van Twente	350. Start Grow I Move the movement
222. Mariscollege		307. Rndom Lopen Groep	351. Stedenbouwkundig bureau Urhahn
223. marketing/communicatie VSG			352. Stichting Dance Connects

353. Stichting Kwest

354. Stichting Leergeld

355. Stichting Life Goals

356. Stichting LOS

357. Stichting Saxenburgh Groep

358. Stichting Sport en transplantatie

359. Stichting Turn Inn, Skatecentrale, KNGU

360. Stichting Wandelnet

361. Stinchting Icare

362. Sunhill management B.V.

363. SW Advies

364. t s my Life

365. Team Sportservice

366. Technische Universiteit Eindhoven

367. Tegenkracht

368. Test je Leefstijl

369. The Hague Company

370. The Lab of Life

371. TNO/ Lifestyle4Health

372. Topsport Gelderland

373. Tour de Force

374. Travers

375. Tream para atletiek

376. Treant Groep

377. Turn Over

378. Twentse Koers

379. Ubuntu Sport

380. Universiteit van Utrecht

381. University Medical Center Groningen

382. Urban Life Consultancy

383. Utrecht Bike Community

384. UVA

385. Vakbeurs Gezond & Vitaal

386. Vakmanstad

387. Van Gastel Leefstijl

388. Van Gelder in Beweging

389. Van Gelre rib

390. Van Leer Foundation

391. Veilig Verkeer Nederland

392. Vereniging Arts en Leefstijl

393. Vereniging GDO

394. Vereniging voor Bewegingswetenschappen Nederland (VvBN)

395. Vereniging voor Sportpsychologie in Nederland (VSPN)
396. VGiB

397. VHP

398. Vibe

399. Viervitaal

400. Vintage Society

401. VISTA college

402. VISTA Vitaal

403. Vitaal Bedrijf

404. Vitaal en fitter

405. Vitaal Werken

406. Vitaliteitsnetwerk

407. Vitality Club Breda

408. VNG

409. VNO-NCW

410. VOA/ Alphen a/d Rijn

411. Voedingscentrum / Gezonde kinderopvang

412. Voetjebal

413. VO-raad

414. Vorm en Ruimte

415. Vrije Universiteit Amsterdam

416. VSBN

417. VSG

418. VU

419. VVOCM

420. Walk in the Parq

421. Wandel Tijdens Je Werkdag

422. Wandelnet

423. We Smove

424. Werken in Beweging

425. Werkgeversorganisatie in de sport

426. WHO

427. Wij Buurtsportcoaches

428. WINNING Sport

429. Woerden Buurtsportcoach

430. XTNT

431. Ziekenhuis Gelderse Vallei

432. Zilveren Kruis

433. ZonMw

Beweegalliantie